

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ДИНАРА
1952

Година XXVII
Број 732
8. јануар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

ЗАБЕЛЕЖЕНИ ПОДВИЗИ
ПРАЗНИЦИ ОБИЧНИ И ЗАБАВНИ
ШАХ
СПОРТ
ХЕМИЈА ПРОТИВ ПРИРОДЕ
ПИСАЊА МАШИНА КОЈА ГОВОРИ
МАЛЕ ВЕСТИ СА СЛИКАМА
ПУЗА НЕКАД И САД
ЗВЕЗДЕ НА ЧЕТИРИ НОГЕ
ФИЛМ
ЧАРОВНИ СВЕТ ШКОЉКИ

КРОЗ ВЕКОБЕ

ПЕСНИК И ФАНТАСТ

Велики пољски пес-
ник Адам Мицкјевич био
је и писац-маштар. У
времену између 1829. и
1850. године он је у Па-
ризу написао четири
верзије романа „Исто-
рија будућности“ у ко-

ме је много пре Жила
Верна и Велса писао о
разним проналасцима
будућности. На пример
о акустичним апаратима
помоћу којих се може,
седећи поред камина, да
слушају концерти из
разних градова или ме-
ханизму који ће омогу-
ћити становницима Зе-
мље да одржавају везу
с бићима с других пла-
нета.

ОСТРВО ЗДРАВЉА

За време једне експе-
диције Кристифора Ко-
лумба један део њего-
ве посаде оболео је од
скорбута. Не надајући
се оздрављењу, најбо-
леснији морнари замо-
лили су капетана да им
дозволи да мирно умру
на једном острву неда-
леко од обале данаш-
ње Венецуеле. Капетан
им је услишио молбу и
искрцао их на острво.

Неколико месеци кас-
није, при повратку за
Европу, Колумбове ка-
равеле поново су пло-
виле у близини тог о-
стрва. Није тешко замис-
лити колико је било чу-
ђење морнара када су
на острву нашли своје
другове не само живе,
већ и сасвим здраве и
крпке.

У знак захвалности
морнари су дотад без-
имено острво назвали
Кирасо што на пор-
тугалском значи „оно
које оздравља“.

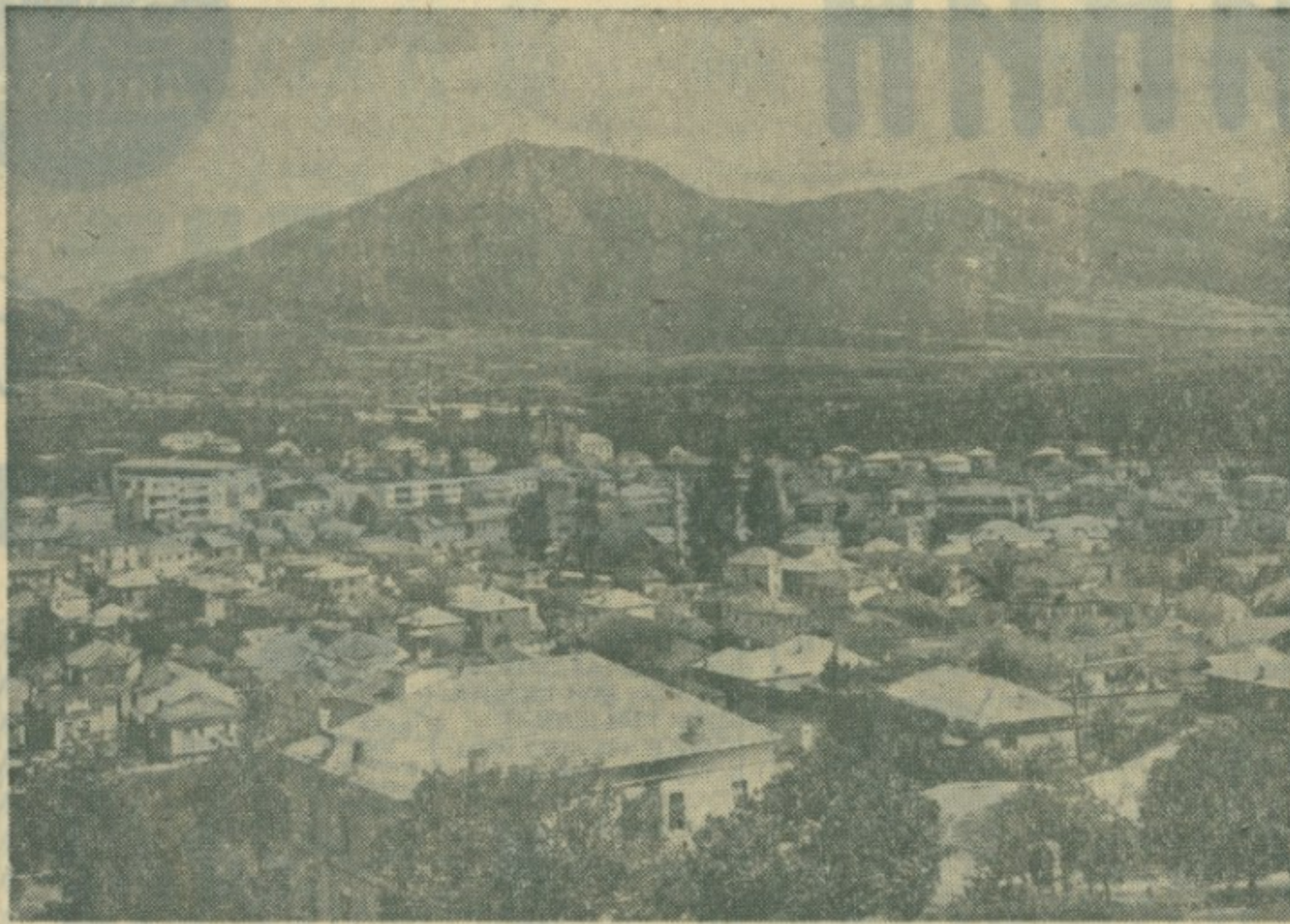
Кроз нашу
земљу

РЕСЕН

Ресен је мали град у про-
страној котлини северно од
Преспанског језера. Удаљен
је од Битоља (Битоле) 33, а
од Охрида 39 км (аутобуске
везе). У средњем веку насе-
ље се звало Росна. Данас је
ово место важна друмска ра-
скрсна, преко које се обав-
ља врло жив саобраћај с
Охридом и Битољем а лети и
с Отешевом, познатим одма-
ралиштем на западној обали
Преспанског језера. У центру
града постоји лепо уређен
парк, неколико стручних шко-
ла и гимназија. Град све ви-
ше добија савремен изглед:
подижу се модерне више-
спратнице, а у главним улица-
ма калдрма је замењена ас-
фалтом.

Ресен и његова околина по-
знати су по најквалитетнијим
јабукима. Воћњаци издалека
изгледају неупућеном посма-
трачу као велика шума. Ту се
гаје и одличне крушке. На
брежуљцима западно од Рес-
на налазе се простране вино-
гради. Овај део Македоније
постаје све изразитији воћар-
ско-виноградарски крај, зна-
чајан снабдевач воћем, особито
јабучком, многих великих
градова у нашој земљи.

На слици: поглед на центар
Ресна и планину Перистер
(2.600 м), која се издиже из-
над котлине.

ПАСТРМКА ПЛЕМЕНИТА РИБА НАШИХ ВОДА

Пастрмка је најлепша и
најплеменитија риба у нашим
водама. Њена „одећа“ се ме-
ња према води и према крају
у коме се налази. Ако пастр-
мка живи у води која је у
густој сенци дрвета или сте-
не, онда ће она потамнети.
Ако отплива у сунчани део
реке, њена „одећа“ ће избле-
дети.

Лећа пастрмке су маслина-
стозелена, а стране су јој зе-
леножућкасте. Преливају се
сад златним, а сад сребрнастим
сјајем. Трбух јој је бели-
часто жут. Глава, поклопци
шкрга, лећа и бокови ишара-
ни су крупним и ситним пе-
гама, које су црне, смеђе, цр-
вене, модре и беле. Све пастр-
мке у једном потоку имају
једнаке боје и шаре.

Као што мења „одећу“ пре-
ма води у којој живи, тако
мења и боју меса. Има пастр-
мки са белим, црвенкастим
и жућкастим месом. И вели-
чина пастрмки мења се према
води, у малим потоцима је
увек мала, док у већим може
бити знатно дужа и тежа.

Пастрмке живе у целој Ев-
ропи где има бистрих, брзих
и с много кисеоника вода,
а то су горски потоци с ка-
меним тлом. Када лети за
време суше потоци почну да
плићају, пастрмке крену низ
воду и траже веће дубине.
Кад вода набуја, оне пливају
уз воду натраг. Где се пастр-
мке „родиле“ ту и остају
док год су живе.

Пастрмка је врло брза и
окретна риба, вешто хвата

плен: разне инсекте који жи-
ве у води, а и оне што живе
изнад воде.

У нашим рекама постоји
више врста. Нарочито је њи-
ма богат јадрански слив. По-
менућемо неке од њих: бел-
вица, летвица, злоусна, меко-
усна, итд. Ту је и једна досе-
љеник: калифорнијска пастр-
мка која се мање-више
храни готово оним што не
прија нашој поточној пастр-
мки. Поточна пастрмка по
мишљењу неких стручњака
повлачи се из наших река
због погоршаних услова, а
не због калифорнијске пастр-
мке која лошије услове
лакше подноси.

АНЕГДОТЕ

САХАРА БЕРНАР

У париском позоришту „Сара Бернар“ давао се позо-
ришни комад Тристана Бернара. Међутим, како публика
није имала разумевања за ово дело, то је сала за време
извођења углавном била празна. Једне вечери у позориште
дође и сам писац и кад виде пуну дворану окрете се
управнику позоришта и рече:

— Драги мој пријатељу, требало би да промените име
свом позоришту и уместо „Сара Бернар“ да га, бар за вре-
ме извођења мог комада, назовете „Сахара Бернар“.

УЗРОК

Једном приликом на некој вечери изван критичар не-
повољно се изражавао о делима Бернара Шоа, који је ту био
присутан.

— Знате — рече критичар — ја мало говорим, али ако
кажем коју реч, тада кажем оно што сам мислио.

— Да, да, драги господине — одговори му Шо — зато
вас и слушамо тако ретко.

ПРЕ ДВА САТА НА ПЕТ МИНУТА...

Једном приликом мали Ајнштајн остао је сам код куће.
— Где ти је мајка? — упита га тетка која је дошла у
посету.

— Отишла је пре два сата на пет минута код сусетке,
одговори Ајнштајн.

Ripley's — Веровали или не!

ТОПОЛА МИРА
ЗАСАЂЕНА У ЈЕНИ (НЕМАЈКА)
1815. ГОДИНЕ КАО УСПО-
МЕНА НА ОКОНЧАЊЕ
НАПОЛЕОНОВИХ РАТОВА,
НАЈЕДНОМ ЈЕ СВЕЛА
4. АВГУСТА 1914. ГОДИНЕ,
НА ДАН КАД ЈЕ
НЕМАЈКА УШЛА
У I СВЕТСКИ РАТ.

ЗВОНИК
КАТЕДРАЛЕ У ШАРТРУ
(ФРАНЦУСКА) НАГАО СЕ ЗА
ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ОРКАНА
1691. ГОДИНЕ ЗА БЛИЗУ
4 МЕТРА И ТАКО ЈЕ
ОСТАО ГОДИНУ ДАНА.
ЗВОНИК ЈЕ ИСПРАВЉЕН
1602. И ТАДА МУ ЈЕ
ДОЗИДАНО ЈОШ
122. САНТИМЕТРА

НАЈОПАСНИЈИ МОСТ

ДРВЕНИ МОСТ ПРЕКО ЦИРИШКОГ ЈЕЗЕРА
(ШВАЈЦАРСКА) КОЈИ ЈЕ ОД 1358. ДО 1850. ГОД.
ПОВЕЗИВАО РАПЕРОВИЛ И ХУРДЕН, ТОЛИКО СЕ
ЉУЉАО ЗА ВРЕМЕ НЕПОГОДА ДА ЈЕ 1000
ОСОБА ИЗГУБИЛО ЖИВОТ ПРИ ПО-
КУШАЈУ ДА ПРЕЊУ ПРЕКО ЊЕГА.
ПО ВЕТРОВИТОМ ВРЕМЕНУ ПРЕКО МОСТА
СЕ МОГЛО ПРЕЊИ САМО ПУЗЕЊКИ.

Прве
ЖЕНЕ ПУШАЧИ
НА КУБИ УВЕЛЕ СУ
МОДУ ЗАШТИТНИХ ТРАКА
НА ЦИГАРАМА ДА ИМ
НА ПРЕТИМА НЕ БИ
ОСТАЈАЛИ ТРАГОВИ
ОД НИКОТИНА.

ФИЈУ-МА-ФИЈУ-МА

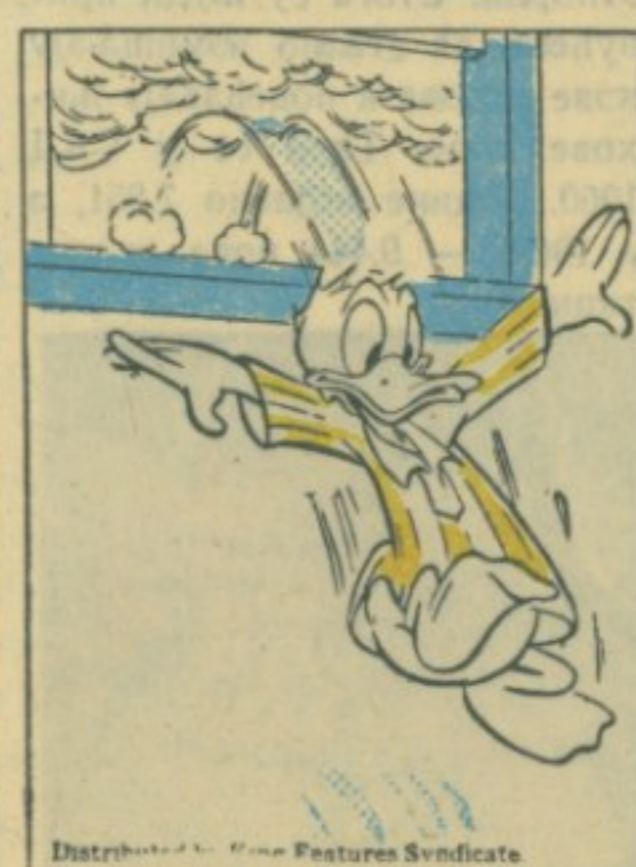
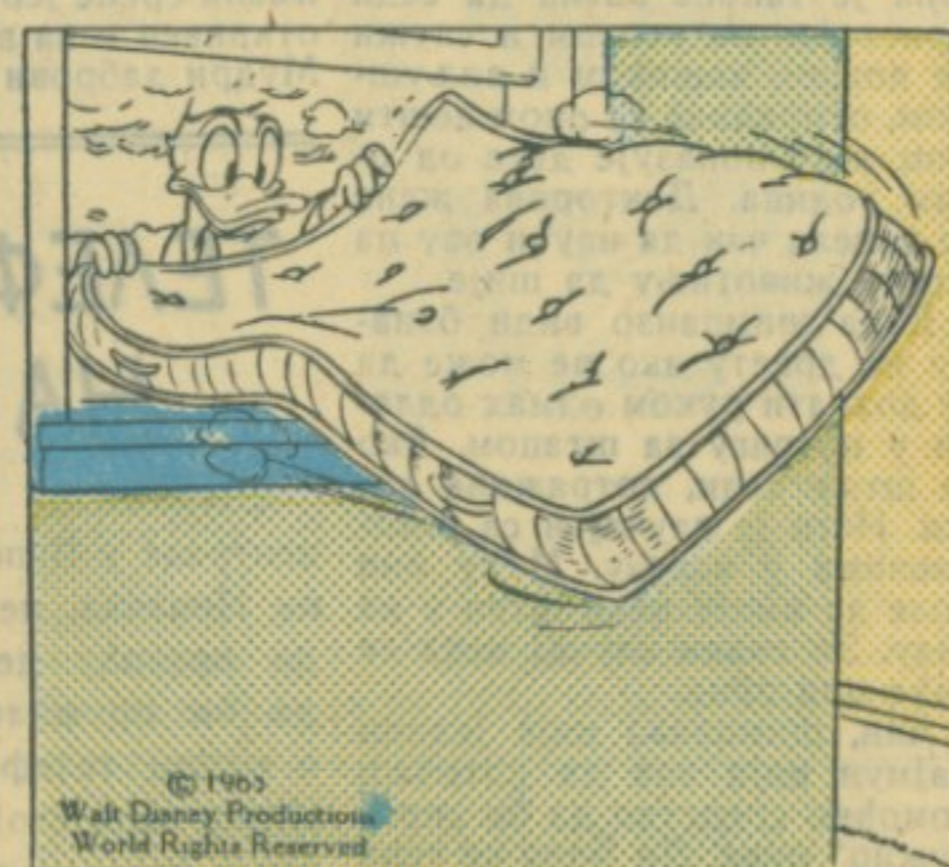
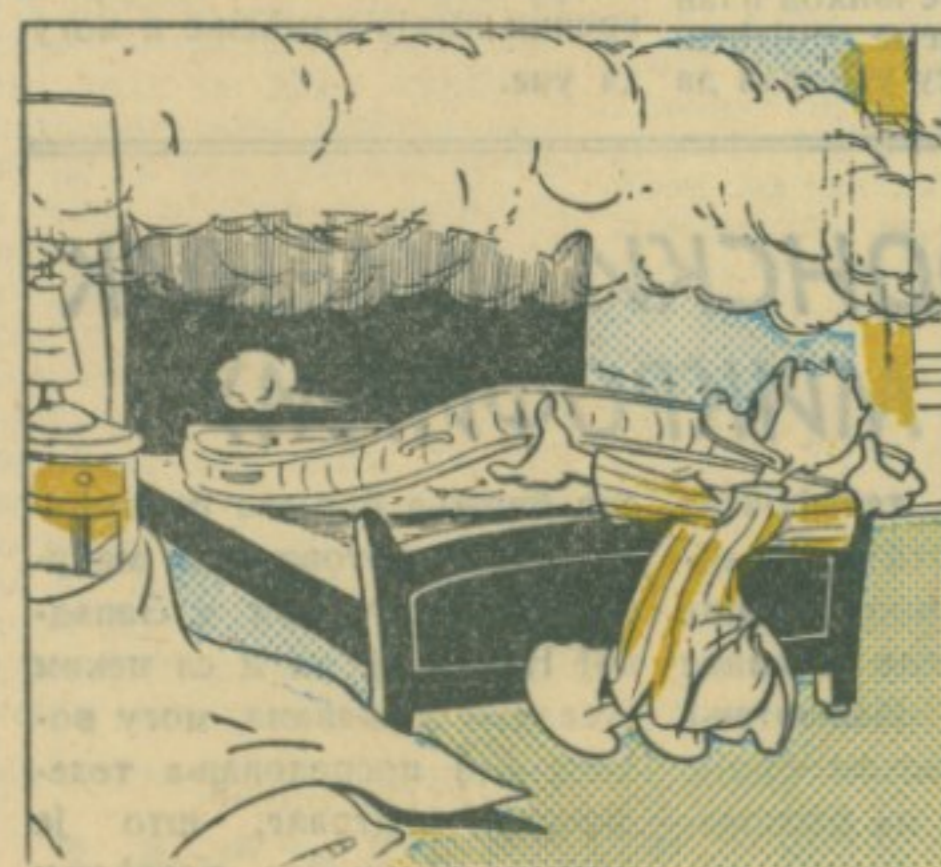
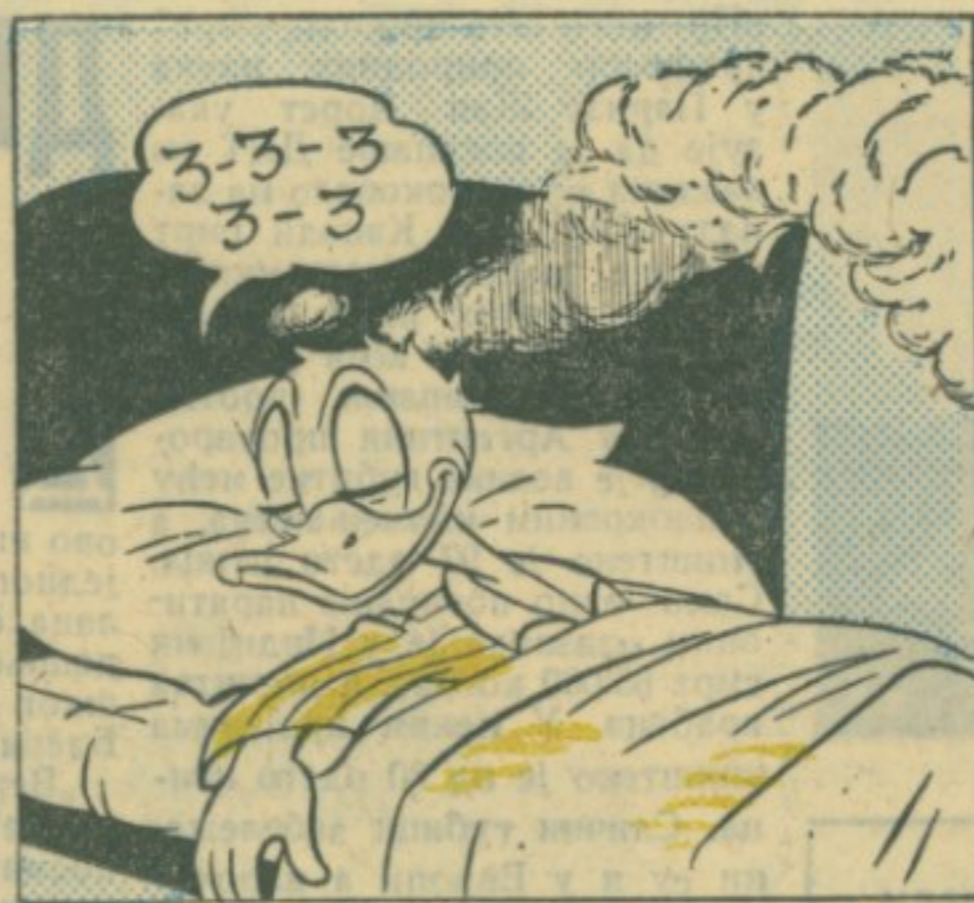
Једна улица у ЈОРКУ (ЕНГЛЕСКА)
ДОБИЛА ЈЕ ОВО ИМЕ ЈЕР СУ НЕКАД У
ЊОЈ ЈАВНО БИЧЕВАЛИ ПРЕСТУПНИКЕ.

ФАРАОН РАМЗЕС II

КОЈИ ЈЕ ВЛАДАО ЕГИПТОМ
77 ГОДИНА, ИМАО ЈЕ 119 ДЕЦЕ
— 60 СИНОВА И 59 КЊЕРКИ.
ПО Његовом наређењу
ЛИКОВИ СВЕ Његове
ДЕЦЕ ИСКЛЕСАНИ СУ
НА ПРЕДЊЕМ ЗИДУ
ХРАМА У АБИДОСУ.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ИЗ ЖИВОТА НАШИХ СПОРТИСТА

ТРКА КРОЗ ВОДУ

Пре двадесет година у Сарајеву је одржан такмичење најбољих ју глословенских атлетичара. Церај, Стефановић, Вујачић и други познати атлетичари одушевили су неколико хиљада гледалаца. Али, једна занимљива приредба одржана је сутрадан на Вреду Босне овог пута без гледалаца. То је био дан одмора и атлетичари су га искористили да обиђу Илићу и извор реке Босне. Неки од њих су тренирали: Стефановић, Церај, Павловић, Штритоф и други трчали су ливадама и шумарцима. Браћа Вујачић, Душан и Мирко заподели су надметање у народним атлетским дисциплинама. Најпре су се огледали у скоку удаљ из места. Мирко Вујачић, скокчио је најдаље.

Док су се бацачи на свој начин забављали, Церај, Стефановић и други који су трчали неочекивано су наишли на ливаду, која је била сва под водом. Од високе траве вода се није видела и дуго-пругаши су добро навасили ноге. У главама двојице наших атлетских асова Цераја и Стефановића родила се идеја. Умешали су се међу бацаче и учествовали у бацању камена с рамена. Кад је ова дисциплина била завршена предложили су да се такмичење заврши трком на 60 метара. И удесили да старт трке буде на сувом а циљ дубоко у подводној ливади.

Предлог је прихваћен. Десетак учесника стајало је спремно на старту. На дати знак полетели су као ветар. У гуж-

ви нико није приметио да су Церај и Стефановић замакли у шуму. Браћа Вујачић, Велец и други атлетичари у почетку нису ни приметили да на ливади има воде. Трчали су све брже и све дубље газили по води. После трке причали су: да су мислили да ће то проћи и да ће наићи на сув терен. А догодило се супротно. Ноге су најпре биле у води до чланака, а онда и преко колена. Тек тада су вадиха бацачи приметили да су преварени, али било је касно. Панталоне су до колена биле мокре. Погледом су потражили организаторе трке, али њих није било. Читав дан Церај и Стефановић су се крили док уквашене атлетичаре није прошла љутина.

МОСТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ

Петнаестог децембра 1965. године свечано је пуштен у саобраћај један од најдужих мостова на свету, који ће пр-

венствено служити унапређењу пољопривреде. Мост се налази у Холандији, на ушћу реке Шелде и везује град Влсинген са највећом луком у Европи — Роттердамом, чији је годишњи промет преко 70 милиона тона робе. Мост је дугачак 5.022 метра и израђен је од преднапрегнутог бетона. Тиме је растојање од путничке луке Влсингена до Роттердама скраћено за 30 км.

Рачуна се да ће промет преко моста износити годишње преко 2 и по милиона возила. Она ће превозити раж, овас и пшеницу, јечам, кромпир, конопљу и шећерну репу, главне ратарске усеве на исушеном и од мора отетом земљишту, а затим месо и млеко, које је одличног квалитета захваљујући напасану стоке на богатим пашњацима и ливадама.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Признање

Једне зимске вечери у мрачној и пустој улици Паја Патак је изгубио контролу над својим аутомобилом, налетео на ивичњак и преврнуо се заједно с колима. Срећом, озледио је само руку и задобио неколико озреботина из којих је обилно текла крв. Један пролазник који се затекао у близини, пошто му је помогао да се извуче из кола рече:

— На жалост, ја вам не могу указати помоћ. Ја сам ветеринар.

— Ви сте прави човек за то — одговори му Паја стезајући зубе од бола. — Јер шта сам ја друго до магарац кад сам био уверен да по оваквој погодици могу да возим брзином од 90 километара.

Кавва корист

Пата је са свог прозора видеала како се мали Гаја обрачунавао на улици са једним дечаком. Истичала је и пошто је развадила противнике, рече Гаји:

— Гајо, кад је тај неваљали дечак почео да те гађа камењем зашто ниси дошао да ми то кажеш уместо што си и ти њега гађао?

— А каква би корист од тога била кад ти не умеш да се гађаш камењем? — одговори јој Гаја.

Најстрашња буре

Један новинар дошао је да интервјуише старог морског „вука“ морнара Понаја. Између осталих питања поставио му је и ово:

— Кажите ми, Понаја, од многих буре које сте преживели у току многих година своје морнарске каријере, која вам је била најстрашња?

Понај је мало размислио а онда је одговорио:

— Чини ми се да је то било онда када сам пуњуро на под који је Олива управо изгачала.

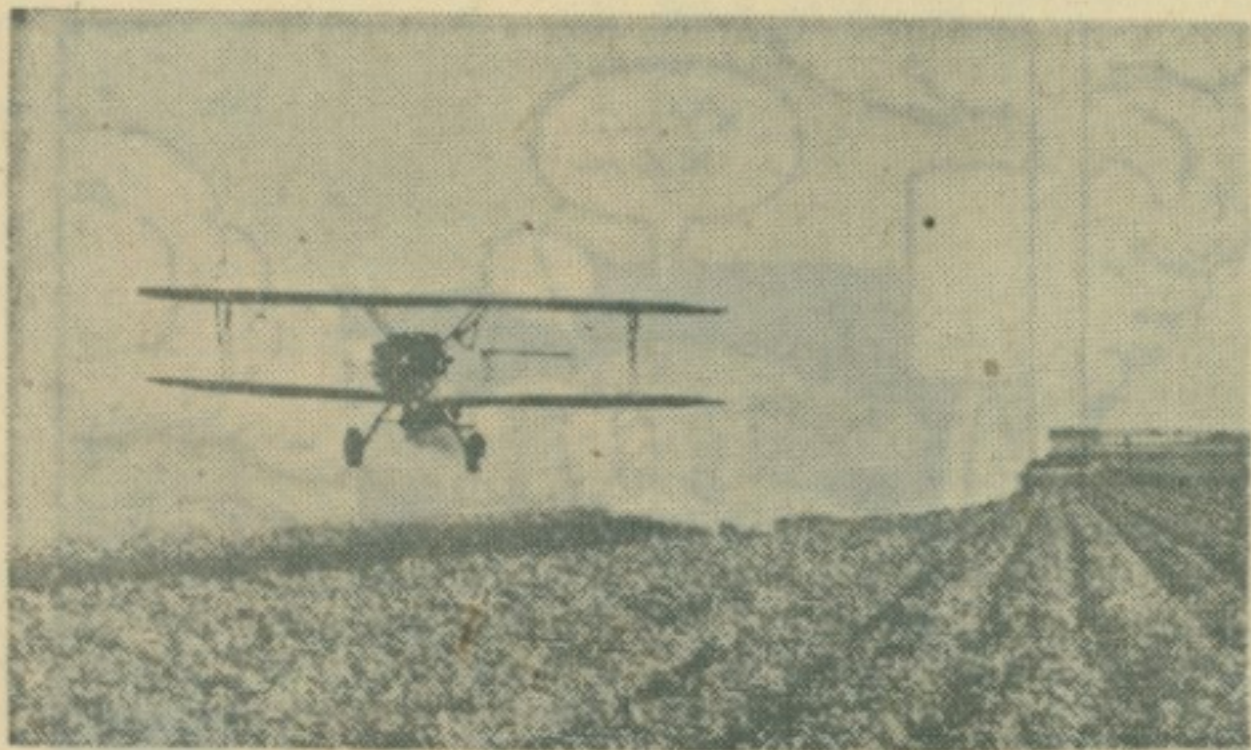

Ако му не смета

На ауто-путу, далеко ван града, Шиља је зауставио један аутомобил и запитаво возача:

— Опростите, пријатељу, да ли бисте били љубазни да одоздете мој капут до града? Изненађен оваквом молбом, неки добродушни човек, одмах је пристао.

— Зашто да не бих. Само, како ћете онда ви у граду да дођете до свог капута? — Ако вам то много не смета — одврати му Шиља — ја бих остао у њему.

Покушавајући да на свој начин уреди природу, човек је уништио многе биљне и животињске врсте. Његово непознавање хармоније природе и груба подела животиња на штетне и корисне угрожавају основне услове опстанка света природе

ХЕМИЈА ПРОТИВ ПРИРОДЕ

Човек је од давнина поделно животиње и биљке на корисне и штетне. Прве гаје и подстице њихово размножавање, а друге уништава. Међутим, чак и најдалековидни природњаци често не могу да сагледају колико је хармонија која влада у природи дубока и колико чак и оне штетне врсте играју у њој значајну улогу и доприносе општој равнотежи. Да је човек често у односу на природу немоћан и да чини грешке у намери да поправи и дотера њен свет, најбоље показује сведочанство при родњака Рожера Хајма. На острвима Макари, износи француски научник, увезен је велики број зечева да би се ублажила несташница хране до мањег становништва. Међутим, зечеви су почели тако нагло да уништавају жетву и остале биљке да је ситуација убрзо постала још гора. Да би поправили своју грешку људи су на острвима населили мачке, које су крвни непријатељи зечева. Мачке су уништиле зечева. Међутим, стање се само привремено побољшало. Чим је нестало зечева, мачке су почеле да уништавају морске птице чије је месо врло укусно и чија јаја мистичари сматрају за деликатес. Људи су увидели да су по трећи пут погрешили и морали су се поново умешати у посао природе. Против мачака су убацили велики број паса. Међутим, пси су се врло брзо нагодили са својим старим непријатељем и уместо на мачке окомили се на фокке, а лов на њих представљао је до тада једну од значајних ставки у привреди староседелца. Сада је на острвима Макари стање горе него на почетку. Тражи се средство да се обуздају мачке и пси, а да се при том не нанесе још већа штета.

Људи већ 2.000 година немилосрдно уништавају животиње. Рачуна се да је у том периоду нестало са земље 110 врста сисара а само у XIX веку 70. У току последњих 50 година уништено је 40 различитих животиња свих врста. Сматра се да се данас 600 врста сисара налазе на путу да ишчезну. Њих прогоне, убијају и оне су изгубиле способност да се прилагоде тлу које човек немилосрдно преврће и мења његов хемијски састав.

Преображај природе, крчење шума и огромно распрострањење пољопривредних култура дали су невероватан подстрек размножавању инсеката који су добили обиле хране. Само у САД 6.500 врста инсеката причињавају шумама више штете него пожари и све биљне болести за-

„Пре него што природа умре“ професор природних наука у Паризу Жан Дорст указује да је посипање ДДТ из ваздуха проузроковало на западу САД и у Канади смрт стотине хиљада пастрмки и других речних риба. Инсектицид диелдрин који је употребљен у кампањи против мравца у Аргентини проузроковао је велике губитке међу топлокрвним кичмењацима, а уништено је 97 одсто птица. Само једно посипање паратионом изазвало је у Индији смрт 65.000 косова, а мноштва врабаца. У неким крајевима уништено је од 80 одсто птица. Слични губитци забележени су и у Европи а нарочито у Енглеској. Месождери а посебно птице грабљивице умиру у великом броју када се хране отрованим мањим птицама. Осим тога инсектициди доводе до неплодности код птица. Они такође прелазе у јаја птица и млеко сисара што проузрокује тровање подмлатка. Млеко крава је такође у извесној мери за тровано када се хране травом или сеном који су били изложени инсектицидима.

Запажено је да се инсекти временом привикавају на инсектициде и постају на њих отпорни. Стога су људи принуђени да стално измишљају нове отрове и повећавају њихове дозе. Тако се у САД 1960. године појавио 7.851, а у 1962. — 9.444 нова инсектицида.

Неумереном и недовољно стручном употребом инсектицида човек може да проузрокује исто тако велику штету природи као што су наши преци својевремено учинили када су немилосрдно крчили и уништавали шуме. Међутим, уништавање шума може и данас имати катастрофалне последице у Африци где се оне неумерено крче. За разлику од Европе која има умерену климу и чврсто тле, Африка добрим делом лежи на песку и њено тло је врло подложно спирањима тропских бујица. Стога прети опасност да се једног дана Африка претвори у бескрајну пустињу.

једно. Изгледало је да спас против инсеката може да пружи само органска хемија — инсектициди. Међутим, заком бумеранга, повратног удара један је од најјачих у природи. Стотине тона инсектицида, које су против инсекта ксилофага просипали хеликоптери изнад шума, отровале су велики део птица које се хране инсектима. Осим тога, познато је да у природи постоје и инсекти биљождери, који се хране биљним скултурама и месождери који једу ове. На несрећу, инсекти месождери се много спорије размножавају од биљоједна. На тај начин, уништавајући штетне инсекте човек је несвесно уништавао и своје најбоље савезнике, инсекте који се хране њима.

У запажном научном раду

ДЕСЕТ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈИХ ЖИВОТИЊА?

Али животиње развијају или само следе своје инстинкте? На ово питање доносимо одговор једног од најбољих познавалаца света животиња и некадашњег директора Њујоршког зоолошког врта др Блера.

„Верујем да све животиње мисле“, каже др Блер. „Када посматрамо неку животињу док изражава симпатију, љубомору или бес, можемо ли уопште сумњати у то да га осећања не прате и одговарајуће мисли?“

Др Блер је начинио и листу која садржи десет најинтелигентнијих животиња. На прво место ставио је шимпанза, затим следе орангутан, слон, горилла, пас, дабар, коњ, морски лав (фока), медвед и мачка. Ево и аргумената којима он доказује исправност овог редоследа.

Др Блер прича како је припитомно једну младу женку шимпанза тако да је она сама узимала из ормана цемпер и облачила га прописно преко главе бирајући при том његову дебљину према времену. Она је такође знала да седи пристојно за столом и служи се ножем, кашиком и виљушком, отприлике са оном вештином коју показује дете од осам година. Докторова жена је успела чак да научи ову па метну животињу да шије.

Када шимпанза види банану на дрвету ако не може да је дохвати руком одмах одлази у потрагу за штапом. Ако је штап мали, потражиће дужи. Исти је случај и са шимпанзима у кавезу. И ту они воле да имају неки штап у кавезу. За сваки случај нека се нађе при руци.

Али, шимпанза није једини мајмун који зна да потражи помоћно средство да би „продужио“ руке. Др Блер се сећа једног орангутана који је био врло интелигентан. Једном приликом док се Дохонг, како се орангутан звао, налазио ван кавеза чувари су унели у његов кавез шупљу цев дугу око један метар. У шупљини цеви налазила се банана. Чим се Дохонг вратио у кавез одмах је осетио банану и открио место где се налази. Покушао је да завуче шалу у цев, али није могао доћи до банане. Онда је оставио цев и почео да испитује кавез. Пажљиво тражећи нашао је један гвоздени штап са куком сакривен у гомили струтотине. Ставио је гвоздени штап у цев и помоћу куке извадио банану. За целу операцију било му је потребно 20 минута. Међутим, када је била стављена друга банана у цев, Дохонг је већ знао да нема потребе да хвата банану помоћу куке већ може просто да је гурне шапом и посао је био готов за неколико минута.

Др Блер је ставио шимпанза на прво место, орангутана одмах иза њега, али сматра да је разлика између њих врло мала. Исто тако др Блер верује да би горилла могла да заузме треће место на скали интелигенције да га није врло тешко припитомити а исто тако и тренирати.

По др Блеру слон заслужује тако високо место у друштву паметних животиња пошто је „философ у животињском царству“. „Нема снажније животиње на земљи ни теже за хватање. Али зато ниједна друга животиња не схвата брже од слона да је човек супериорнији од њега. Само један од стотине паса, коња, лавова или тигрова може добро да се истренира и то само ако се почне одмалена. Међутим, слон никад није искувише стар за учење.“

У току хладних дана у зоолошком врту слоновима не чекају чувара да им затвори врата већ то сами чине. Лети они сами отварају врата. Свака друга животиња би се смрзла од хладноће пре него што би се сетила да затвори врата. Прича се да је један слон сваке недеље остављао храну на страну да би је јео преко седмине кад је било мање посетилаца а самим тим и покљона.

Утврђено је да слон никад не заборавља. То су доказали и слоновима у зоолошком врту. Један слон по имену Гунда јасно је показивао своју мржњу према неком дечаку јер га је овај стално задиркивао. Сваки пут када је видео дечака покушавао је да га удари. Дечак који је био запослен у самом врту добио је друго место и пуних пет година није долазио у зоолошки врт. Чим га је видео поново у врту слон га је одмах познао и подигао своју моћну сурлу да га зграби. Али, ни дечак није заборавио слона и зато је гледао да се измакне што даље од кавеза.

Када су два добра покушала да побегну из зоолошког врта утврђено је да су ископали тунел испод зида у дубини од преко два метра. Али, бегуници су били ухваћени а канал затворен камењем. Ипак даброви нису мировали. Када нису могли да побегну копајући испод зида почели су да довлаче пањеве и да их спајају помоћу блата да би достигли висину оградe од два метра. Али и овде нису имали среће јер је њихов план откривен и на време осујећен. Мудри даброви су увидели да

је човек ипак мудрији од њих и више нису узалуд трошили снагу покушавајући бекство.

И морски лавови имају одличну меморију и лако уче. Њихова жеља за учењем и брзина којом то постижу ставља их испред медведа који споромисле. Али за разлику од медведа који је у стању да изводи свој програм сатима само ако има публике која ће му тапшати, морски лав не даје на публику ни пет пара. Он пристаје да изводи своје акробације ако му платите, разуме се, храном.

Степен интелигенције код животиња мери се помоћу једне справе која се зове лавиринт. Кутија са храном која се налази у центру тог лавиринта може се дохватити само ако се нађе прави пут, поред многих лажних. Тај тест служи да покаже колико времена треба појединој животињи да допре до кутије са храном, ако уопште нађе прави пут. Тестови су показали да чак и животиње за које се веровало да немају или имају врло мало мозга као што су змије, мрави, жабе, корњаче и врапци имају памћење и могу да уче.

ТЕЛЕФОНСКИ ИМЕНИК НА МИКРОФИЛМУ

Службенице телефонске централе у Вуперталу, Западна Немачка, не морају више да преврћу дебеле именике да би пружиле обавештење о неком телефонском броју. Њима сада стоје на располагању апарати за читање микрофилмова на којима су имена претплатника. За све западнонемачке службене именике било је довољно око 120 микрофилмова. Аутомат-

ско бирање бројева омогућава да се готово сви међуградски разговори у Западној Немачкој, па и са неким суседним државама, могу водити без посредовања телефонске централе, што је знатно допринело повећању броја међуградских разговора. Службенице телефонске централе у Вуперталу одговарају дневно на близу 5.000 питања.

НОВО ИМЕ У СВЕТУ АРТИСТА

Бруно Брунето има тек 19 година. Уме да пева, игра, жонглира и музицира на читавом низу инструмената.

Рођен је 1947. у Паризу као син познатог историчара уметности и писца Жана Бержоа. Потиче из породице за чије је мушке чланове одвајкада предоређена академска каријера. Стога је и дечак похађао гимназију иако га је више привлачио свет уметности. Али, користио је сваку прилику која му се пружила да посматра клоуне у циркусу, акробате у варијетету, артисте на улици. Они су ускоро постали његови пријатељи и први учитељи. Код куће је покушавао да их oponаша. Онда је одлучио да и сам постане артиста, наравно велики артиста.

Кад је имао осам година играјући пред својим школским друговима пожњео је прве аплаузе, у десетој години већ је имао своју тачку и с њоме наступао на добротворним приредбама. Родитељи о томе ништа нису знали. Када су ипак једног дана хаос знали, настао је прави хаос у породици, нарочито кад је 14-годишњи „уметник“ захтевао од родитеља да му дозволе да се посвети томе позиву.

Није било лако добити родитељски пристанак, али на крају је постигнут компромис. Дозволили су му да по-

ред гимназије посећује и конзерваторију где је студирао певање, трубу, саксофон и ударалке. Касније је годину

МЛАДИ АРТИСТА БРУНО БРУНЕТО

дана посећивао „Националну плесачку академију“ где је учио класичан балет и акробатику.

Такав је био почетак једне велике каријере.

Данас је Бруно Брунето без престанка на путу. После наступа у Бечу чека га ангажман у великом Казину у Монтреу, па у Бејруту. Затим одлази у Техеран, Тел Авив и Истанбул а у пролеће 1966. одлази на велику турнеју у Северну и Јужну Америку.

Већ се и филм за њега заинтересовао.

РАЗНИЦИ И НЕОБИЧНИ ЗАБАВНИ

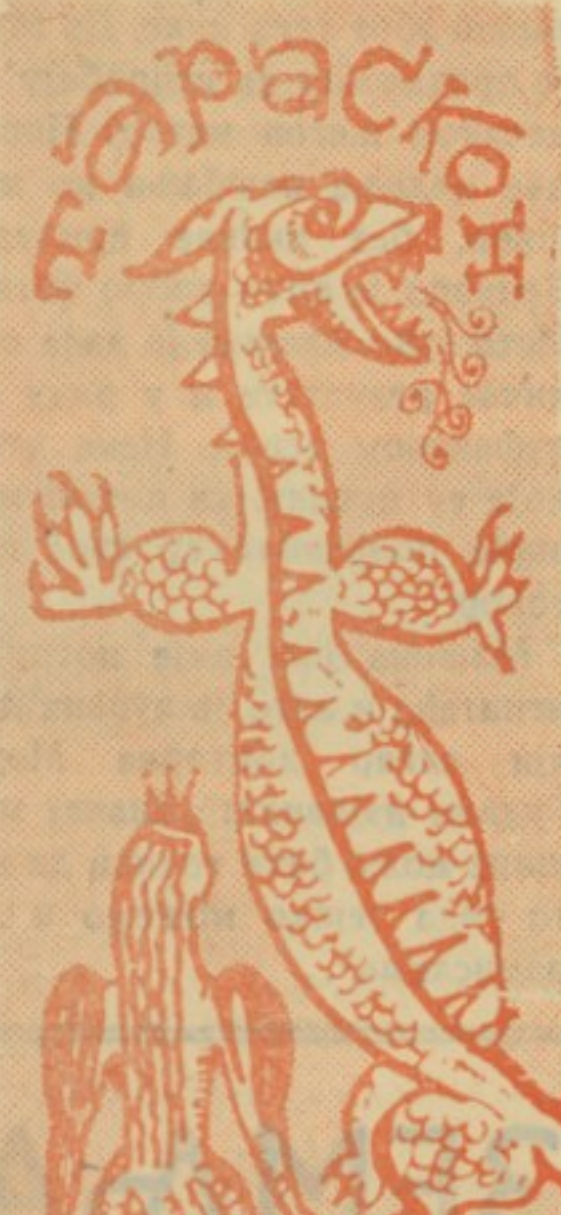
На свету се празнује много необичних празника насталих као сећање на неки историјски догађај, рођених из легенди и народног веровања, пониклих из традиције неке одређене професије

Турнир рибара у Сету, малој луци на југу Француске! У једно од јуњских вечери на Великом каналу појављују се рибарске барке украшене швешем. У свакој од њих је по десет веслача, два музиканта — бубњар и обонста — и по шест бораца-балансира. Сви су у белим кошуљама и панталонама, с белим морнарским капама на глави. На трибини начињеној од разнобојних дасака саде важне и озбиљне судије — рибарске старешине — такође у белом. На први знак трубе барке се простројавају тако да чине парове. Први балансер једне барке хвата се укоштац с балансером из барке и покушава да га свали у воду. То му не успева јер је његов противник окретнији и нападач већ лети кроз ваздух. Вода прска, народ на обали аплаудира, окандира име победника. Борбу наставља следећи пар балансера и... тако битка траје док од свих балансера из свих барки не остане свом један.

Сличне празнике имају житељи Камоље, насеља у близини Беноеве, и ловци острига у ироком градињу Голвеју. Италијански рибари износе на пристаниште огромне тигање с врелим уљем и најлепше девојке из села деле пржену рибу свим мештанима и гостима. А на пристанишном кеју у Голвеју председник општине, у пурпурном ортачу и са средњовековном црном капом на глави, полако и свечано, уз свирку гајдаша, отвара љуштину прве остриге. Затим ловци острига деле својим суграђанима пуна вадра острига.

Како живописно изгледа традиционални ритуал „Битка за мост“ у италијанском граду Пизи! У 13. веку ту се одиграла битка на мосту описана у старим хроникама и отада сваке године — готово 700 година непрекидно грађани Пизе оживљавају сећања на ту борбу на мосту преко реке Арно. У славу учествује читав град а у „бици“ стотине младића у старим оклопима и касињама, наоружани копљима, мачевима, халебардама. Увече на главном тргу, градски оци на коленима предају „победницима“ стег од свиле. На зидовима, испод прозора, окаче се глинене посуде и у свакој од њих гори свећа. Хиљаде пламичака огледају се у води Арна...

Тараскон, француски град који је прославио Ал. фонс Доде, добио је своје име по легендарном чудовишту Тараски. Тараска је обитавала на обалама Роне, вребала је и потапала барке, прождирала веслаче и кормиларе. Шеснаест младих витезова кренуло је да се бори с Тараском; осам је Тараска прогутала, а осам их је побегло. И тек је сеоска девојка Марта, која је касније проглашена за светицу, успела да укроти чудовиште.

Вековима већ Тарасконци сваке године два пута славе празник Тараске: у јуну и јулу. На првом славу чудовиште се појављује у свом страшном облику. Огромно тело покривено је кожним крљуштима из којих штрче твездени шљаци. Тараска бучно и шиптећи иде кроз град ригајући дим и ватру. У утроби чудовишта види се осам несретних витезова које је, према легенди, Тараска прогутала. Тарасконци се уз смех оклањају чудовишту с пута, измичу ударцима њених седам репова, а затим читав град окружује аждају, која се увија и цвили, и игра фарандолу.

Јулски празник протиче тихо. Тараска тада иде кротко за најљупкијом девојком из града која улицама води украшено чудовиште на свиленој траци. Увече се Тарасконци скупљају по крчмицама, пију вино, играју, док се између столова шеткају самозвани Тартарени хвалишући се својом тобожном победом над Тараском.

Карневал дивова Гајана који су, према легенди, живели у Белгији и Фландрији, приређује се сваке године у фландријском граду Дие. Три дана и три ноћи уз звоњаву звона и бубњање добоша поворка грађана носи по улицама дрвене фигуре: „месје Гајана“, високог 7 метара, „мадам Гајан“ (која је узгред била речено увек одевена по последњој modi) високо 6 метара; мале циниће „мастер Жакоа“ (4 метра), „мастер Филона“ од 3 метра и „косоког Бенбена“ високог 2 метра. У француски град Лил доносе дивове из читаве Француске и многих белгијских градова. У лилској карневалској поворци носе више од сто најразличитијих фигура високих од 4 до 8 метара. Некада су ове цинове правили од дрвета и прућа, а данас од пластичне масе.

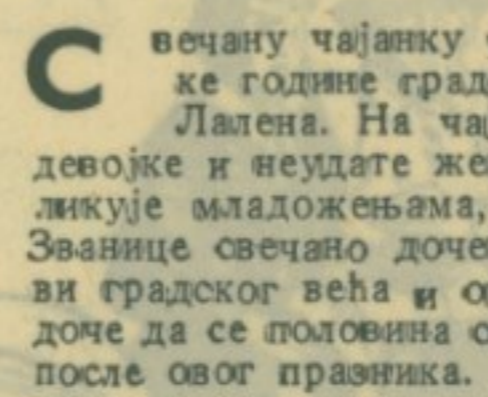

Фестивали коња већ се неколико векова одржавају у италијанском граду Сијени и баварском Бад-Телцу. Јахачи пролазе улицама на неоседланим коњима покушавајући да у трци пређу корбачем преко противникових леђа. Пролази и „поворка светог Леонарда“ кога сматрају покровитељем коња. Поворка се састоји од шездесет живописно украшених кола која треба три пута да обиђу око дрвене Леонардове сахаткуле. Затим почиње необично такмичење јахача и кочијаша: ко ће јаче да „пукне“ бичем.

Сећате ли се како је у Иговој „Богородичној цркви у Паризу“ Квазимодо био изабран за „лудачког папу“? Слична свечаност одржава се и данас у белгијском граду Ронсу. Овај празник назива се „лудачким понедељком“.

Првог понедељка у години хиљаде грађана Ронса стављају на лица шаљиве маске, гурају се по улицама и на трговима, труде се да говоре што безбрижније и лакоумлије и најзад бирају „лудачког краља и краљицу“. Изабране „владаре“ према средњовековном обичају носе улицама правећи на њихов рачун равне шале. Ипак, тог дана се наређена „краља и краљице“ извршавају без поговора. А каква могу бити наређена лудачког краља? „Стави на главу велик врч и тако ходај до увече“ или „Намажи лице гаром и призеви позади мачји реп“... Музика свира, одјекује песма. Традиционални, лудачки понедељак, претворно се у празник почетка године.

Свечану чајанку у аграли општинске приређују сваке године градски оци белгијског града Екосина-Лалена. На чајанку се позивају само вежење, девојке и неударе жене. Први су одевени као што додикује младожењама, а девојке и жене као невесте. Званично свечано дочекују председник општине, чланови градског већа и оркестар. Статистички подаци сведоче да се половина свих бракова у граду склапа убрзо после овог празника.

Сваке године на улицама белгијског града Ипра појављује се необична поворка. Грађани вуку, носе и гурају пред собом стотине малих и великих мачки-играчака. По завршетку свечане поворке један човек у костиму средњовековне дворске будале баца мачке са звоника катедрале, а доле их грађани хватају и спаљују на ломачи.

Обичај убијања мачака настао је у Ипру још у 10. веку. Тада је у граду било толико мачака да су једном годишње морали да прибегну лову на њих. Данас је убијање мачака забрањено и зато грађани праве мачке-играчке.

Инајзад ево новогодишњег обичаја из енглеског града Дисберија. Пошто по народном веровању последњи дан године представља и крај нечастивог, те ноћи се у цркви певају погребне песме а са торња одјекује „посмртна звоњава“ ђаволу. Број удара звона подударе се с бројем године која одлази. Према томе ове је године звоно у Дисберију одзвонило 1965 пута.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ОПАСНИ ПОКРЕТИ ПРИ ВОЖЊИ

- Према писању једног америчког листа ево како изгледају опасни покрети рукама које чини возач за време вожње, а који могу да доведу до веома тешких последица:
- Отреса руком пепео са цигарете;
- Својој жени која седи поред њега руком показује пејзаж.
- Пружа руку кроз прозор да види пада ли киша.
- Протеже се зевајући.
- Дискутује о последњим политичким догађајима гестикулирајући.
- Руком показује величину рибе коју је последњи пут уловно.
- Масира ногу која је утрнула од дуге вожње.
- Баца кроз прозор шибицу.

- Руком даје знак да ће скренути.
- Показује рукама да хоће да се заустави.

ПОМЕРАЊЕ ГРАНИЦА

Европске границе претрпеле су у току последње пола века 155 промена. Једина граница која се још од 1860, то јест готово три стотине година није померала, јесте она која раздваја Шпанију од Португалије.

ОТКРИВЕНЕ НАЈСТАРИЈЕ БАКТЕРИЈЕ

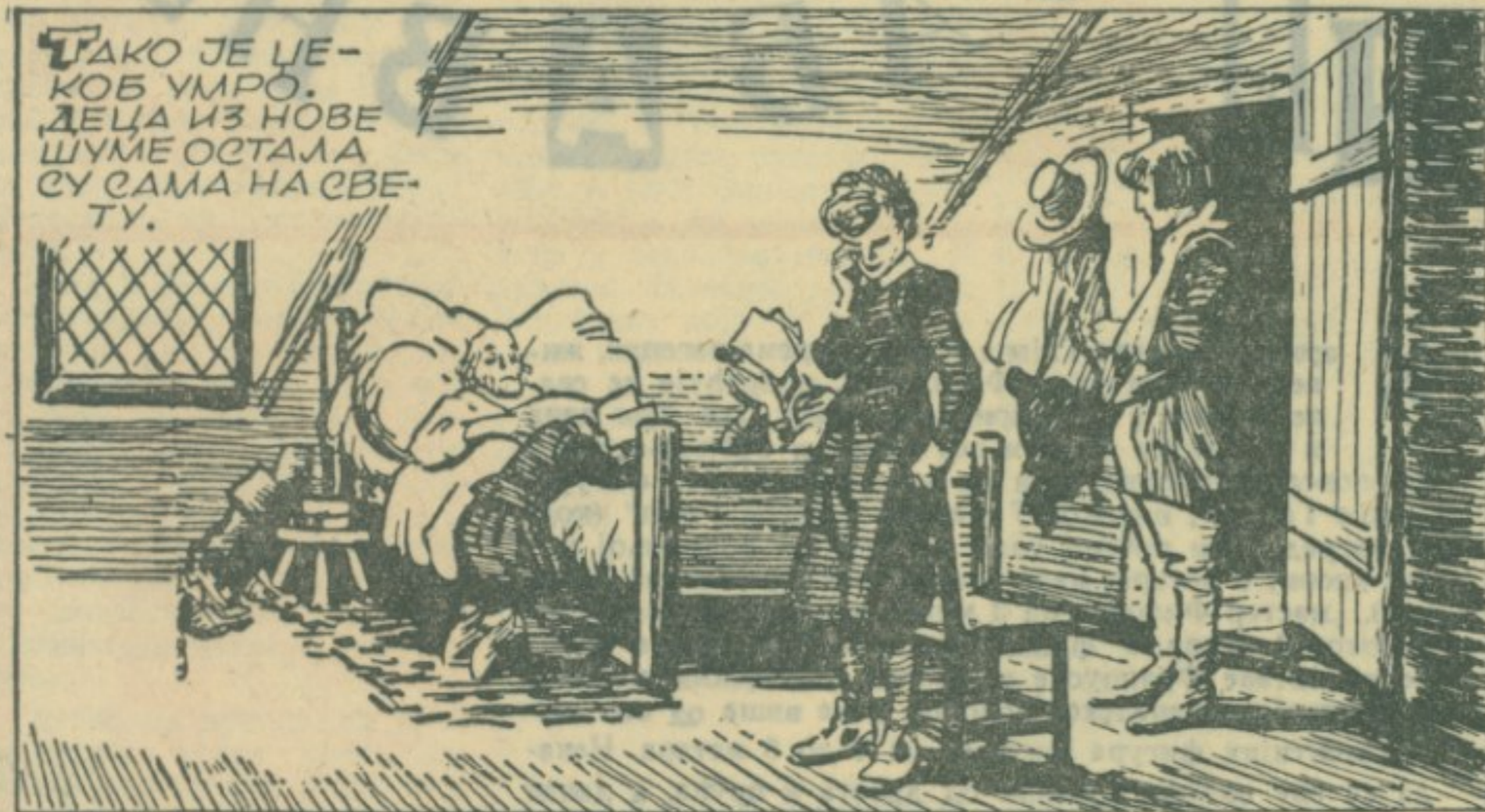
Доктор Елсо Баргхорн, професор биологије Харвардског универзитета открио је досад најстарије живе организме на Земљи. О свом налазу он је поднео извештај на 77. конгресу америчког Друштва геолога. Баргхорн је у једном комаду црног микрокристалоног кварца открио фосилне остатке бактерија које су живе када је Земља била старе свега милијарду и по година. Камен с фосилним бактеријама нађен је фебруара прошле године у јужној Африци, недалеко од Барнетона где се налазе рудници злата. Старост кварца, у коме су откривени најстарији организми на Земљи, процењена је на 2,9 до 3,2 милијарде година. Присуство бактерија у ка-

мену Баргхорн је открио помоћу електронског микроскопа, па је чак начинио и њихове снимке. Фосилне бактерије имају облик штапића, величине пола микрона (једног двохиљадитог дела милиметра).

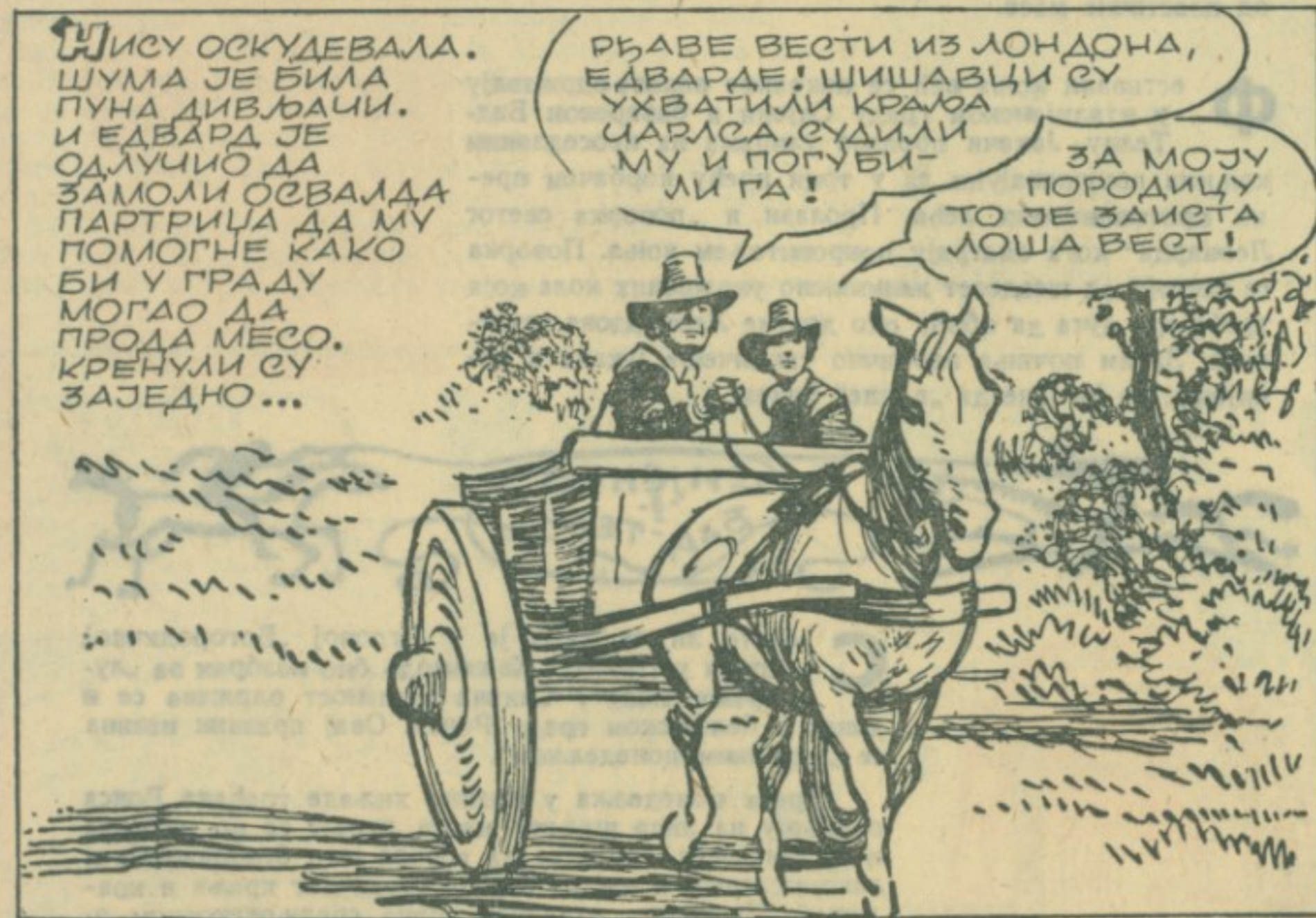
СКУП ОТИСАК НОГЕ

Један лондонски чизмар не давно је продао неком америчком колекционару отисак ноге бившег америчког председника Дона Кенедија за суму од 7.550 нових француских франака.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

КАКО ЈЕ ЦЕ-
КОВ УМРО,
ДЕЦА ИЗ НОВЕ
ШУМЕ ОСТАЛА
СУ САМА НА СВЕ-
ТУ.

НИСУ ОСКУДЕВАЛА.
ШУМА ЈЕ БИЛА
ПУНА ДИВЉАЧИ,
И ЕДВАРД ЈЕ
ОДЛУЧИО ДА
ЗАМОЛИ ОСВАЛДА
ПАРТРИЦА ДА МУ
ПОМОГНЕ КАКО
БИ У ГРАДУ
МОГАО ДА
ПРОДА МЕСО.
КРЕНУЛИ СУ
ЗАЈЕДНО...

РЪАВЕ ВЕСТИ ИЗ ЛОНДОНА,
ЕДВАРДЕ! ШИШАВЦИ СУ
УХВАТИЛИ КРАЉА
ЦАРСА, СУДИЛИ
МУ И ПОГУБИ-
ЛИ ГА!

ЗА МОЈУ
ПОРОДИЦУ
ТО ЈЕ ЗАИСТА
ЛОША ВЕСТ!

ОСВАЛД ЈЕ ОДВЕО ЕДВАРДА СВОМ ПРИЈАТЕЉУ,
МЕСАРУ ЕНДРЈУ.

ДОНОСИМ ТИ ТУЖНУ ВЕСТ, ЕНДРЈУ! НАШ ПРИ-
ЈАТЕЉ ЦЕКОВ ЈЕ УМРО! ОВО ЈЕ ЊЕГОВ УНУК
ЕДВАРД!

ЈАДНИ
ЦЕКОВ! БИО ЈЕ
ДОБАР ЧОВЕК!
АЛИ, ДОБИТЕ У
МОЈ СТАН! У РАДЊИ
И ЗИДОВИ ИМА-
ЈУ УШИ!

ЕДВАРД НИЈЕ
ШУМАР У
СЛУЖБИ
ПАРЛАМЕНТА!

ЈА НЕ
РАДИМ
ЗА ШИ-
ШАВЦЕ!

РАЗУМЕМ ТЕ, МЛАДИ-
ЋУ! МОЖЕШ МИ УВЕК
ДОНЕТИ ОНО ШТО
УЛОВИШ! САМО МИ
ЈАВИ И ЈА ЋУ ТЕ СА-
ЧЕКАТИ НОЋУ НА
ДРУМУ! А САД ИДИ
И КУПИ БАРУТА И
САИМЕ... ДА
ИМАШ ЧИМЕ
ДА ЛОВИШ!

ДОК ТИ ОВДЕ
ПАЗАРИШ ЈА ЋУ
ОТИЋИ ДА КУ-
ПИМ БРАШНА!

ЧИЈИ
ЈЕ ОВО
МАЧ?

ДОНЕО ГА ЈЕ ЈЕДАН МО-
МАК ПУКОВНИКА БЕВЕР-
ЛИЗА... ДА ГА ОЧИСТИМ И
НАОШТРИМ! И НИЗЕ ДО-
ШАО ПО ЊЕГА!
МОРАЋУ ГА ПРОДА-
ТИ ДА ПОКРИЈЕМ
ТРОШКОВЕ
МИШКЕЊА!

ОСВАЛД
ЈЕ ОДВЕО
ДЕЧАКА
ДО
ЈЕДНОГ
ПУШКА-
РА...

ПИСАЋА МАШИНА КОЈА ГОВОРИ

Помоћу ове машине деца од две до шест година као од шале науче да пишу, читају и куцају за годину дана.

Исто тако Мур је утврдио да деца која су прошла његов „курс“ показују боље резултате у школи него деца која редовно уче. Самопоздање које су добила од самог почетка учећи помоћу машине наставља се у даљем школовању.

Још једна велика предност коју има Мурова метода јесте та што она не захтева већи број учитеља нити неке њихове нарочите квалификације. У ствари ту и није потребно неко стручно лице већ само да се неко нађе у близини и помогне детету које „запне“ што је редак случај.

Све до сада Мурови „студенти“, како их у шали називају, углавном су била предшколска деца. Ове године је машина испробана и са старијом децом. Једанаестогодишњи Бернард није волео да чита и учитељ и родитељи су имали због тога муке. Др Мур је предложио да испробају са дечаком његов метод! После две недеље вежбања на машини, без икакве принуде, Бернард је врло добро читао. Исто тако машина је дала одличне резултате и у раду са децом које су муцале, уз помоћ машине поправила су свој изговор.

Машина још није потпуно испитана и зато је чувени дечји лекар докторка Мери Гудвин изјавила: „Значај машине може бити толики да ми то сада тешко можемо и да замислимо“.

Када је четворогодишњи Рос сео на високу столицу, која се налазила испред једне чудне писаће машине са словима обојеним разним бојама, био је збуњен. Млада учитељица је ставила лист хартије у машину и рекла де чак да се игра, а у случају да му затреба помоћ нека само подигне руку. После тога она се повукла остављајући дечака самог са машином.

Док је учитељица посматрала из суседне собе дечак је плашљиво дотакао дирку на којој је било слово М. Машина је откуцала слова на хартију. Истовремено се чуо глас који је изговорио слово М. Рос се мало тргао када је машина проговорила, а одмах затим поново додирнуо исто слово. Слово је откуцано на папиру а и глас се поновио. Радостан дечак је наставио да лупа по истој дирки и слово М се ређало по папиру док га је глас стално понављао.

После месец дана „учећи“ тридесет минута дневно — Рос је испробао сва слова, знао како се она изговарају и где се налазе. Следећег месеца учитељица је заменила тастатуру и сада су се уместо једног слова јављала три, исто тако праћено изговором. Дечак је био изненађен када је откуцао слово М, а машина написала МАУ (мај) и глас то поновио. Сваки пут када би дечак откуцао М појављивала се реч МАУ. После тога су дошле друге речи day — (дан), way (пут) итд.

Већ после 16 дана Рос је знао да откуца и изговори своје име, а после три и по месеца могао је да напише причину од пет реди! Да би дечак истих година и исте интелигенције постигао такав успех старим класичним методом, потребно му је најмање пет пута више времена.

Ова огледна школа налази се у Хемдену, предграђу Њу Хејвена у држави Конектикат У ствари то је дечје обданиште у коме се деца играју као и у сваком другом обданишту, а само пола часа дневно уче.

Познато је да свако дете ужива у томе да искористи тренутак када мама или тата не виде па да мало „куца“ на писаћој машини. У овој школи не само да то није забрањено, већ напротив, наставница им чак помаже да то чине. И због тога деца једва чекају кад ће на њих доћи ред да се мало играју машином која говори и пише.

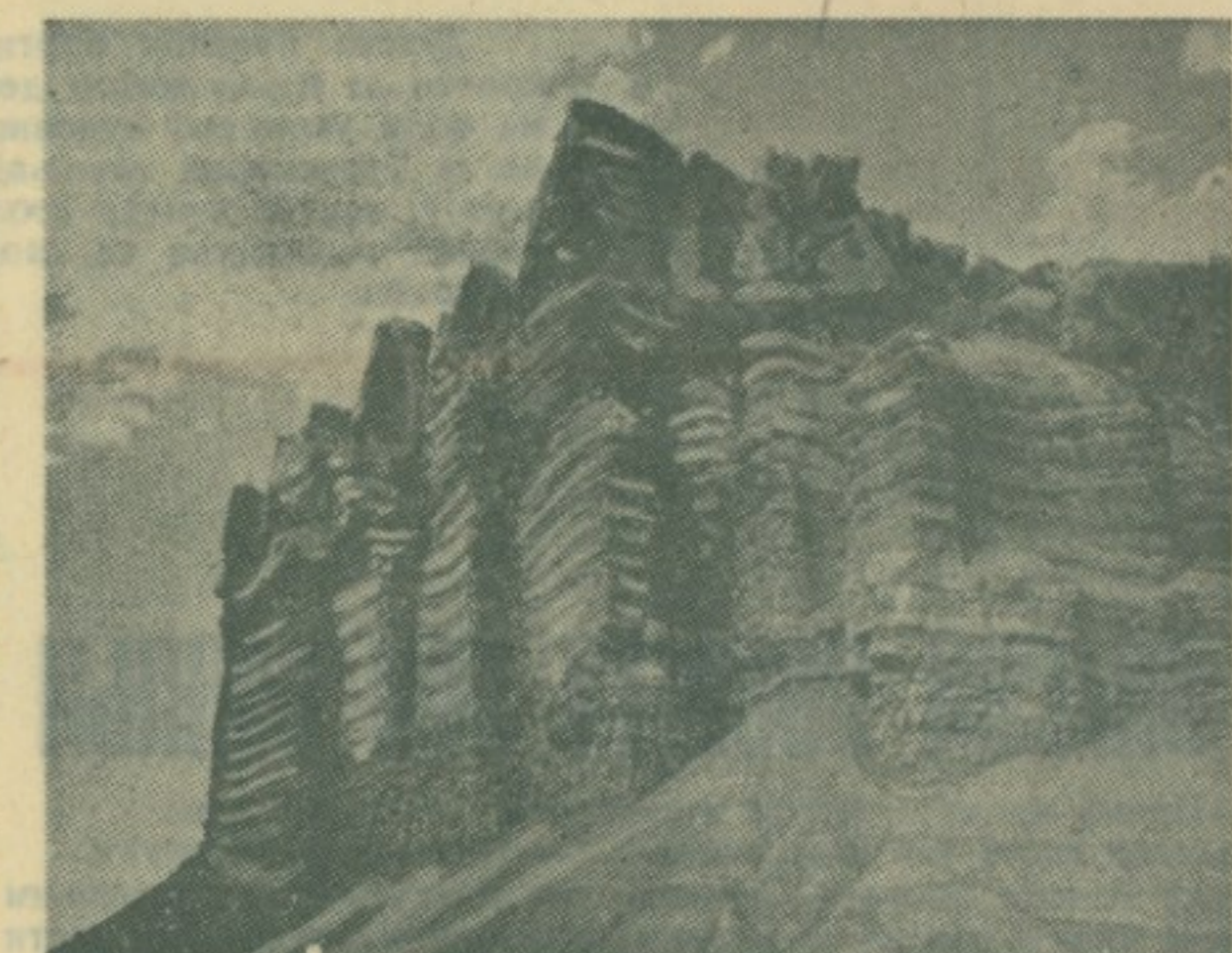
У току последњих пет година, колико је протекло од проналазак машине, више од 400 деце старе од две до шест

година научило је да чита, пише и куца. Дете које учи да чита и пише помоћу те машине радећи дневно само пола часа у току три године научи више него његови вршњаци исте интелигенције за седам година.

Оснивач и директор ове експерименталне школе је др Омар Мур, професор социјалне психологије на Питсбуршком универзитету. Он објашњава велики успех машине чињеницом да деца воле да уче ако при том сама бирају путеве како ће то учинити. Код класичног учења деца се плаше да кажу нешто пред старијим јер се боје погрешке док при учењу помоћу машине она могу да греше а да им нико то не замера. И најрадоснија су када сама пронађу грешку и исправе је.

Разуме се да су се појавили и критичари овог метода учења. У ствари нико не може да оспори његове предности, али зато се критикује то што деца почињу искупише рано да уче што може да им омета њихов правилан развој. Противници овога метода тврде да рано учење не користи деци у каснијем школовању. Међутим, др Мур сматра да они нису у праву. Децу која посеђују тај „курс“ редовно прегледају лекари и за време од пет година није утврђен ни најмањи знак деформација било физичке или психичке природе изазван овим учењем.

ЧУДНА ЗЕМЉА

Кепитол Риф, национални парк у држави Јутах (САД), простире се на око 34.000 квадратних јутара. То је предео живописних боја и чудних облика, који су настали услед ерозије. Познат је као „Вејнова чудна земља“. Ово је један од последњих испитаних крајева Северне Америке. На слици је приказан познати „египатски храм“, једна од многих прекрасних творевина ерозије.

Репа чвор

На нашој фотографији види се корен шећерне репе израстао у облику — чвора! Пронашао га је на комбајну за вађење шећерне репе један агроном у Холандији. Стручњаци претпостављају да је корен у почетном стадијуму растења вероватно наишао на тврд слој земљишта или камен, па је у тежини да га избегне тако растао да је дошло до упредања младог корена и створио се чвор. Репа у облику чвора је као врло редак примерак конзервисана и чува се у стакленој посуди у музеју Пољопривредне школе у месту Гроенлоу у Холандији.

Необичан рекорд

Један седамдесетогодишњи становник Салцбурга, Аустрија, посећивао је од 1899. године свако вече једну гостионицу где је редовно пио четири кригле пива. Када је дошао до броја 85.000, гостионичар је одлучио да свом сталном госту до краја његовог живота даје дневно бесплатно четири кригле пива.

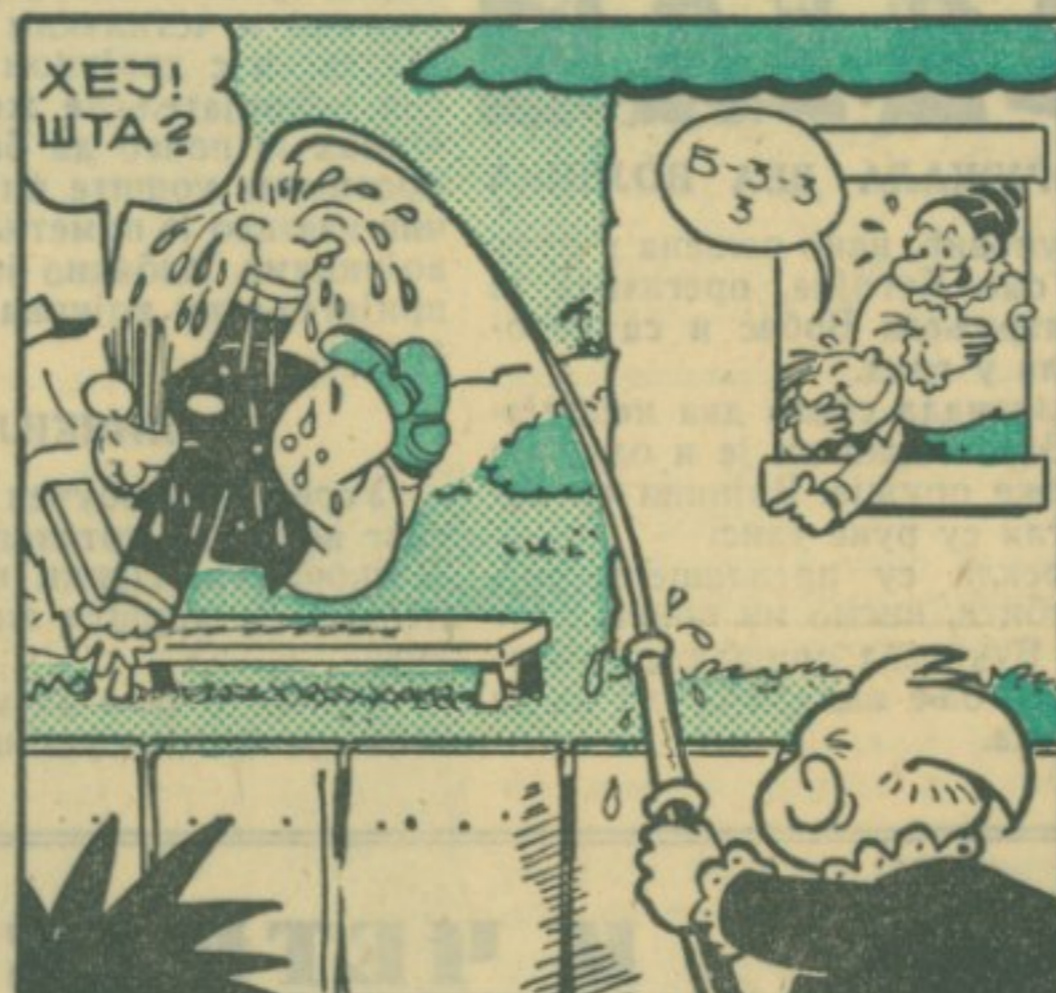
Лакше...

Злато је на екватору лакше него у било ком другом крају света, али незнатно, да се то једва може регистровати. Разлог — гравитациона сила је тамо већа.

Да ли сте знали

Амерички гуштер с кратким репом (*Orphisaurus ventralis*) познат је по томе што прогута део свог стакластог крвог репа који му после неке борбе отпадне.

Колико кише и снега можемо да очекујемо?

Научници рачунају да на Земљу падне Сунчевих зракова јачине око 2 калорије на см². У ствари, ова енер-

гија полази у правцу Земље као планете. Међутим, 40 одсто Сунчевих зракова одбија се од облака и по-

ново се враћа у пространство свемира. Земљина атмосфера апсорбује даљих 16 одсто Сунчеве енергије, те тако на површину Земље стигне само енергија од око 0,88 калорија на цм². Но пошто се Земља окреће, на површину стигне четири пута мање енергије или око 0,22 калорије на површину од квадратног сантиметра.

Како једна година има просечно 365,25 дана и за испаравање 1 г воде потребно је просечно 589 калорија, то значи да би за испаравање воде, када би сва Сунчева енергија дошла до површине Земље могло годишње да се рачуна са просечно 1970 мм падавина. Међутим, овај број је знатно мањи и износи 1002 мм и то изнад мора 1139, а на копну просечно око 670 мм.

ЦВЕТАЊЕ ПО ПОРУЦИНИ

Многе врсте украсних биљака и цвећа гаје се у стакленима широм света. Али, док је цвећа лети напредок, зими не цвета готово ниједна биљка. Може ли се вештачки утицати на цветно зеленило да оно донесе цвет у време када нам је потребно, на пример за Нову годину?

Овакав задатак постављен је пред научнике Института за украсно биље у Хановеру у Западној Немачкој. После многих припрема, они су две године вршили низ огледа и — успели. Лепе бромелије са китњастим цвастима почетком септембра изложиле су 6 до 20 секунди апетителу, који се развија из суда са 10 литара воде, којој је било додато 50 г кал-

цијумкарбид. Лонци са овим цвећем држани су стално на температури 22—25° Ц, добро ђубрени и били излагани вештачкој светлости. На крају, научници су добили богату цваст за Но-

ву годину. Сама светлост, температура или обилно ђубрење, па ни излагање ацетилену не би поспешили цветање. Тек сви ови чиниоци заједно могу да утичу на цветање.

ЦРТИЦЕ ИЗ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ

ЗАБЕЛЕЖЕНИ ПОДВИЗИ

УНИШТИЛА НЕМАЧКО УТВРЂЕЊЕ

Словеначки партизани водили су жестоке борбе око немачког утврђења у Подјурју. Ни после шесточасовне борбе нису успели да слома непријатеља. Милка Керин Похорска дохватила је три боце са бензином, приукла се утврђењу, убацила боце кроз прозор и запалила утврђење.

Милка Керин била је борац женског вода у похорском батаљону. Дан учи пораза Похорског батаљона била је одређена да одведе у болницу Душана Кведера који је тог дана био теже рањен и тако избегла трагедију легендарног батаљона који је 8. јануара 1942. изгинуо до последњег борца.

ОТЕО НЕМЦУ МИТРАЉЕЗ

У борби код Дане близу Рибнице, Марјан Котар десетар у Томшичевој бригади прикрао се до италијанског митраљеса. Стао је испред њега и проговорио на италијанском. Када је у њему препознао партизана, Италијан је потерао оружје, али је Марјан хитро скочио истргао му из руку митраљез и окренуо га према непријатељу.

ДВА ГЕНЕРАЛА И КАМИОН ОРУЖЈА

Партизан Антон Оклогар, био је познат по многим смелим акцијама у Целовцу. Једнога дана упао је он с шесторицом другова у непријатељско упориште у Железним Кап-

љама. Тамо је са друговима заробио двојицу немачких генерала који су се налазили у приватним становама. Одмах су их на лицу места принудили да им предаду камион пун оружја који се налазио у месту.

ПРЕСПАВАО У НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ КАСАРНИ

Иван Косовел био је познат као илегалцац и организатор ослободилачког покрета у Словенији. У његовом селу стално га је чекала непријатељска засада. Али, он је увек умео да им измакне. У униформи италијанског официра, са лажним документима Иван је неуморно крстарио по Приморском. Обављао је тешке послове илегалног партијског радника. Једнога дана ушао је у карабињерску касарну у Чрничаме и ту преноћио. На поласку је оставио писмо у коме је објаснио ко је и шта је. После тог случаја у италијанском гарнизону настала је велика узбуна.

ДЕВОЈКА РАЗОРУЖАЛА ДВА ВОЈНИКА

Вукосава Мићуновић, иако рањена у руку за време борби око Бугојна, прегазила је под заштитом митраљеза Врбас и са неколико другова ушла у град.

На улици је изненада срела два непријатељска војника. Заушавила их је и одлучно наредила да положе оружје. Војници су били уплашени. Дигли су руке у вис.

— Младићу, рекли су преплашени војници, немој нас убити, нисмо ми криви.

Тек кад им је Вукосава пришла да им одузме бомбе и пиштоље видели су да их је разоружала девојка.

ЗАРОБИЛИ ДВАДЕСЕТ ОФИЦИРА

У току борби за Кичево, македонски партизан Миха Михајловски успео је да зароби десет наоружаних балиста и да дигне у ваздух мост који су они чували. Тако је омогућило наступање према Кичеву првој македонској бригади.

Приликом напада на сам град Миха је са групом добровољаца добио задатак да продре у касарну. И то је успешно извршио. Из непосредне близине је смакнуо стражара на улазу, продро с друговима у касарну и сломио отпор балиста.

Одмах после тога успеха Михајловски је са друговима појурио у други део града где се водила жестока борба с Немцима. Извршили су јуриш на зграду у којој је била команда једне немачке бригаде. Побили су више Немаца и заробили 20 виших официра. Међу њима се налазио и командант позадине немачких трупа у Албанији.

ГОЛИМ ПРСТИМА ЗА УСИЈАНУ ЦЕВ

Приликом борби за Ситницу 1942. године Немци су зауставили напредовање пролетера. Они су се налазили у једном бункеру. У једном тренутку Милан Муњос, пушкомитраљезац са Уба, издвојио се из стрељачког строја. Газећи дубок снег, дотрчао је до бункера. Затим је почео да пузи и примакао се бункеру што је ближе могао. Голим прстима ухватио је усижану цев непријатељског шараца. Пошто је истргао из руку противника оружје, заробио је пушкомитраљезаца.

НЕОЧЕКИВАНЕ БОМБЕ

Док се Кичевско-мавровски партизански одред тукао с много јачим италијанским, бугарским и четничким снагама, борац Мирко Малевски с двојицом другова упао је у вагон непријатељске железничке композиције. Одмах је почео да баца бомбе тамо где то противник уопште није очекивао. На тај начин изазвао је пометњу међу непријатељским војницима. Избацио је из строја десетак непријатељских војника и онеспособио композицију.

ПИНКИЈЕВ МОСТ

Усред дана обучен у униформу домобранског војника партизански диверзант Бошко Палковљевић-Пинки кренуо је са џаком на леђима да уништи железнички мост на Босуту.

Пинки је знао да мост чува стража. Пришео је пришао усташком стражару и питао

га да ли има ватре. Видећи пред собом „домобран“ усташа га је позвао у бараку. Пинки је хитро извукао пиштољ и једним метком срушио усташу. Убио је и другог стражара који је потрчао из суседне бараке. Одмах затим поставио је мину коју је сам конструисао и мост је одлетео у ваздух.

ЈУРИШ ТЕШКО РАЊЕНОГ БОРЦА

Командант батаљона у Првој словеначкој пролетерској бригади Богдан Јоже-Силни био је тешко рањен у октобру 1943. године за време борби на Милановом врху. Мина му је распарала груди. Другови су га понели да га превију...

Сутрадан јакe немачке снаге опколиле су батаљон. Командант Силни скочио је са носила и уз помоћ другова узјахао на коња, па батаљон повео на јуриш. Развила се страшна борба.

Непријатељски обруч био је пробијен.

КУРИРОВА ВАРКА

Вангел Нечеаски био је курир главног штаба Македоније. Једнога дана док је путовао за Јережску Македонију изненада је наишао на непријатељску заседу у којој су била два војника. Они су одмах уперили пушке на Вангела који се одмарао и позвали га на предају. Вангел се сагао тобом да узме ранац пун партијског материјала, хитро извукао пиштољ и убио оба непријатељска војника.

ЗАУСТАВИЛИ ТЕНКОВЕ...

У току лета 1941. године црногорски партизани уништили су на путу између Будве и Цетиња италијанску мотоциклистичку коло-

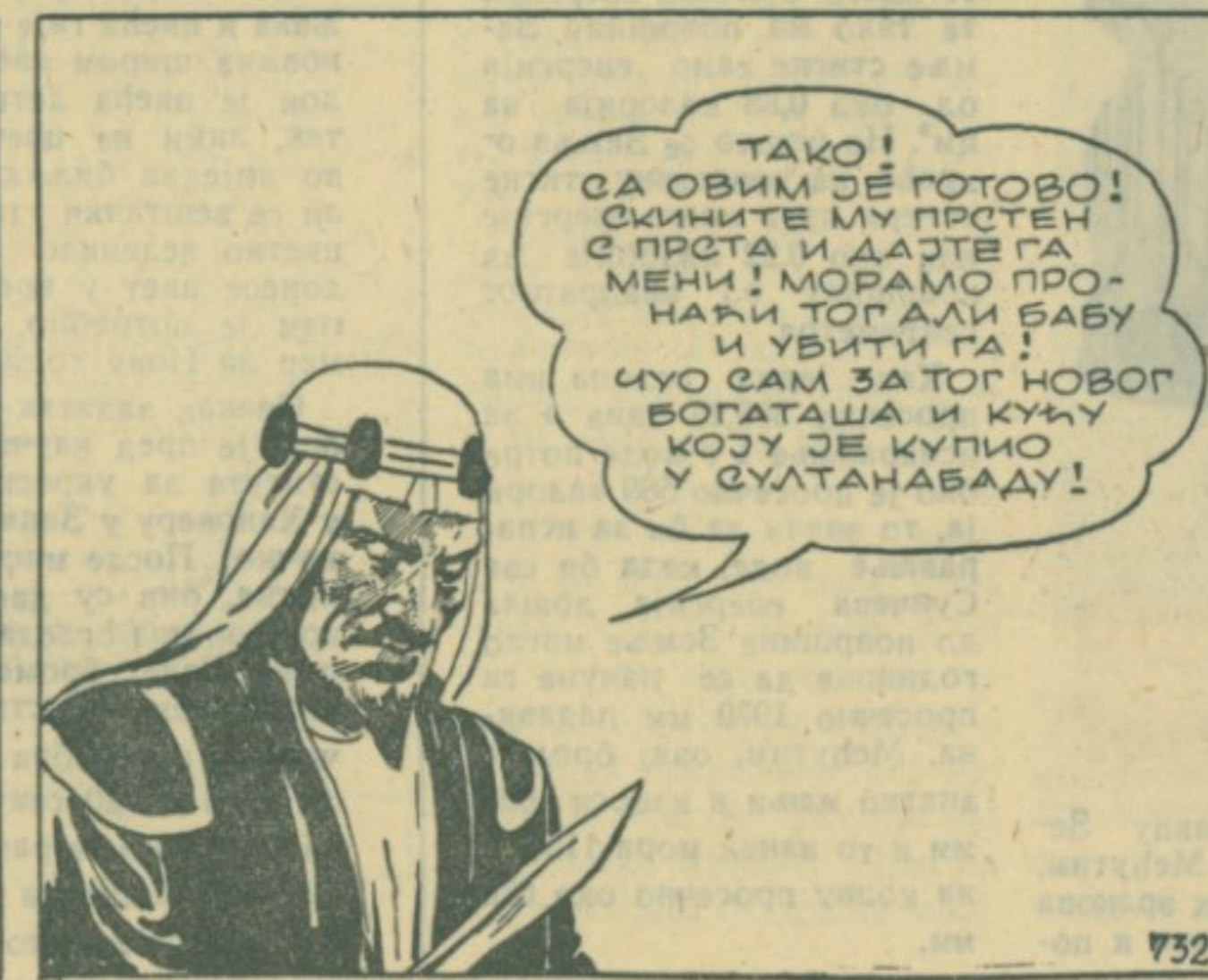
ну. На место окршаја убрзо је стигла колона од 40 камиона и 3 тенка. Тако се развила жестока борба. Устаничке пушке биле су недовољне да се супротставе топовима и тенковима. Тада је Ђуро Петровић спремио бомбе и с групом бораца кренуо ка цести. Зачао је десетак бомби полетело на непријатељска возила. Изненађен непријатељ почео је да се повлачи. На бојишту су остала четири запаљена камиона и један тенк коме су биле покидане гусенице.

ПОДВАЛА СА КАПОМ

У току борби код Доњег Вакуфа 1943. године, народни херој Бошко Јанковић спазио је велику непријатељску колону. Одмах је наредио свом батаљону да пусти непријатеља сасвим близу. Извукао је из торбице капу налик на непријатељску, ставио је на главу, изишао на пут пред непријатељске војнике и позвао их да појуре. Пошто су они, журећи, пришли сасвим близу, Бошко је наредио палбу. Непријатељ је био као громом погођен. Није могао да се снађе и пред Бошковым батаљоном бежао је пучих 20 километара.

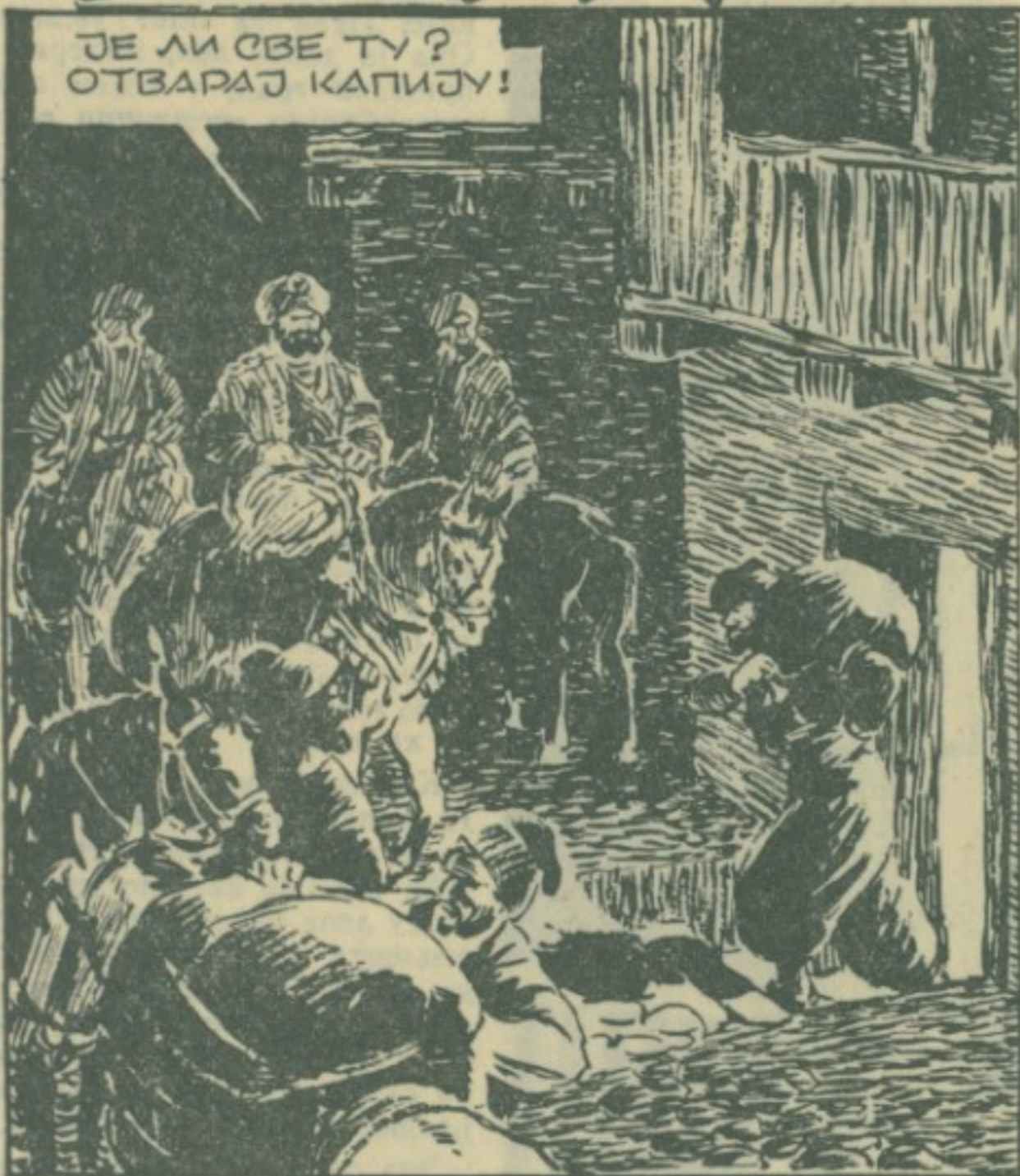

АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ХАЈДУК ВЕЉКО

УРТА И ПИШЕ Ћ. ЛОБЧЕВ

ЈЕ ЛИ СВЕ ТУ?
ОТВАРАЈ КАПИЈУ!

ДОК СЕ У КУЛИ ВОДИЛА БОРЕБА,
ОСМАНБЕГ ЈЕ СА ПРАТЊОМ
НЕПРИМЕКЕН ОДЈАХАО ПУТ
ЗАЈЕЦАРА.

ГДЕ ЈЕ ДЕВОЈКА ШТО ЈЕ ЈУЧЕ
ДОВЕДЕНА?!
ОДГОВОРИ ИЛИ
КУ ТЕ ЗАКЛАТИ
КАО ПСА!
МИЛОСТ, ГО-
СПОДАРУ!
ОСМАНБЕГ
ЈЕ ОДВЕО
И ЊУ И
БЛАГО!

АБРАШ, КУЈУНЦИЈА, МИЛУТИНЕ,
МИЛИСАВЕ, ЗА МНОМ!

ОСМАН-
БЕГОВИ
КОЊИ
ПОД
ТЕШКИМ
ТЕРЕ-
ТОМ
НИСУ
МОГЛИ
ДАЛЕКО
ОДМА-
КИ.
ВЕЉКО
И
ЊЕГОВИ
ПРАТИ-
ОЦИ
УБРЗО
СУ
ИХ
СУ-
СТИГЛИ.

ШАХ: АНЕГДОТЕ СА ЦРНО—БЕЛИХ ПОЉА

Меч Бугарска — Пољска на 16. Олимпијади био је пред свршетком. Пети час игре ближио се крају и партнери су били дубоко утомили у размисљање. Бугарски велемајстор Трингов мислио је на наредни потез пола часа и онда се одлучио за покрет пешаком. Следило је укључивање супротног часовника и одмах потез ловцем. — Велемајстор, — зачуђено је узвикнуо његов партнер, пољски мајстор Слива. Па када ћу ја играти!

у питању је првак света, — одговорио је Фуке.
— У томе јесте ваша грешка. Против првака света таква се позиција не ствара сваког дана, — закључио је Штајн.

ОБОРЕНО ПРАВИЛО

У првим деценијама овог века у Енглеској је важило правило да играч који приликом прекида партије стави

нативом: краљ са поља ц-4 морао је да путује на б-4 или б-5. Он је „погрешно“ записао потез краљем на поље б-6. У наставку партије за „казну“ је морао да игра први потез краљем који је пронашао у анализи!

МАЂАРСКА ОДБРАНА

Ова је одбрана названа по партији Париз — Будимпеш-

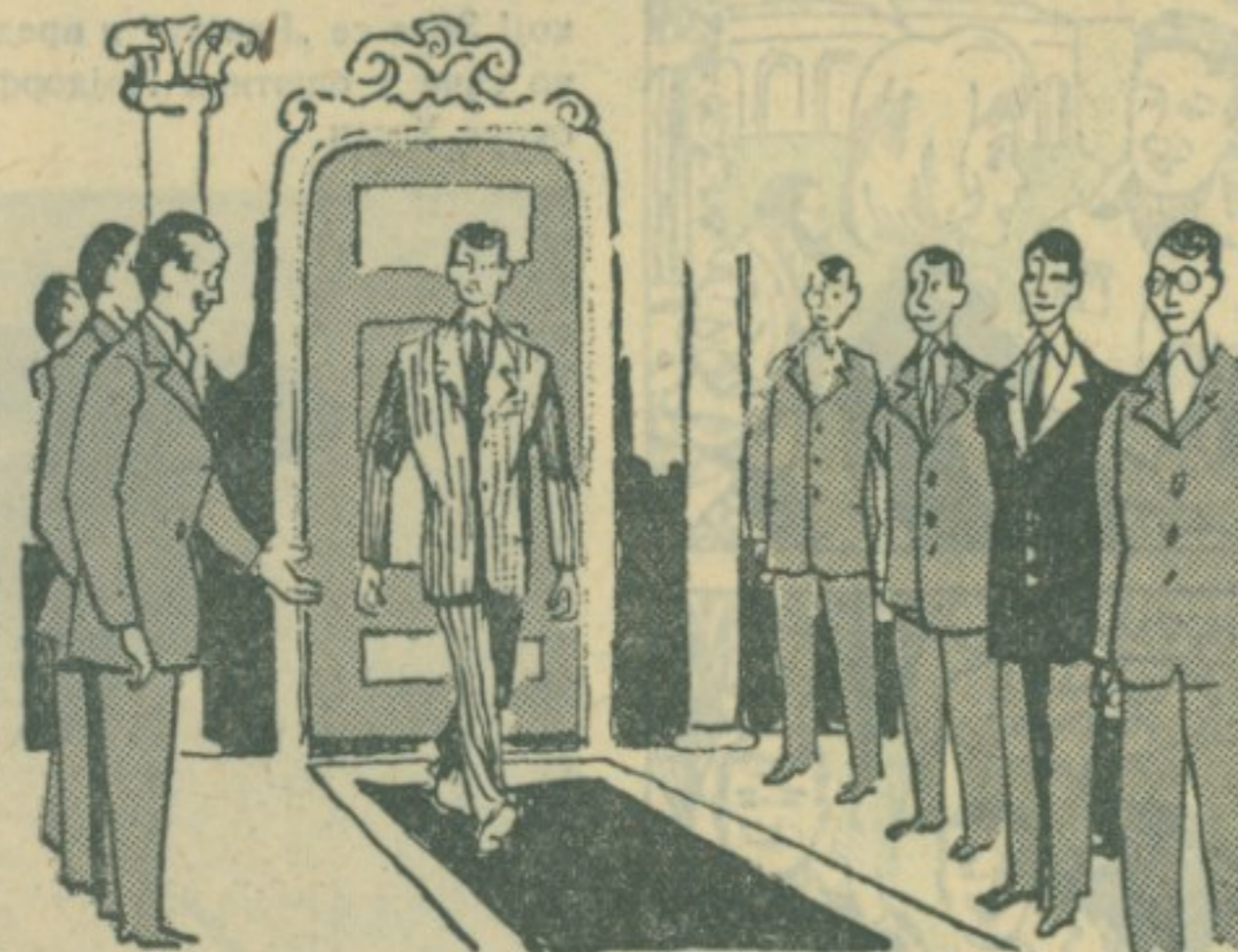
АНДЕРСЕН И ЛОКАЛНИ ШАМПИОН

Славни аутор шаховске партије Андерсен сусрео се у неком малом месту са локалним шампионом Шмитом. Шмит је започео меч хвалишући се да је непобедљив, па је Андерсену за уступац дао даму. Он је на то пристао и убрзо забележио победу. Онда је Шмит уступац смањивао од топа до пешака, али је увек био поражен. Пошто је и при једнаком броју фигура добио Андерсен је дошао до речи. Покушао партнеру давао је редом за уступац фигуре од пешака до даме и односно победе. Тада је Шмит ускликнуо: — Ви сте нико други до Андерсен!

— Ах, не — одговорио му је Андерсен. Прави Андерсен мени даје за уступац даму и туче ме!

ЕВЕ И ЧИНОВНИЦИ

Када је др Еве победио др Аљехина 1935. године и освојио титулу шампиона света у шаху, постао је национални херој Холандије. Одмах после свршетка меча примио га је министар просвете што није измакло пажњи чиновника у министарству. После пријема Еве је морао да прође кроз шпалир чиновника. Наглећи се у силној гужви он је приметио: — Нисам знао да у министарствима чиновници имају тако мало посла.

ШТАЛНОВА ПРИМЕДБА

Мајстор Фуке је на турниру у Еревану прихватио реми који му је понудио првак света Петросјан који је у том часу имао слабију позицију. Велемајстор Штајн је упитао Фуку зашто није наставио с играм кад је био у повољнијем положају.
— Против било кога другог ја бих играо на победу, али

у коверат немогућ потез мора да вуче за кажу потез краљем. Велемајстор Акиба Рубинштајн је на довитљив начин доказао колико је то правило апсурдно. У оскудици времена за размисљање он је морао да стави потез у коверат. Био је пред алтер-

та, која је играна дописним путем средином 19. века. Париски играчи, који су имали беле фигуре били су изненађени одбраном коју су употребили играчи из Будимпеште, па је она названа — Мађарска. Партију су добили водичи црних фигура.

ИЗЛОЖБА СИРЕВА

Гауда, град североисточно од Ротердама, познато је тржиште холандских сирева, нарочито „гауда-сира“. Изложбу сточе и сирева у овом граду са старом архитектуром обићу сваке године мно-

гобројни посетиоци из Холандије и других земаља. На изложби се води борба за златни пехар и почасну награду. Штаб дегустатора читава два дана врши оцену узорака сирева. Понекад њима везују очи да би сир оценили само чулом укуса и мирисија даје одређен број поена. „Гауда“ сир, који је ове године добио прелазни злат-

ни пехар (слика 1) био је тежак 32 кг. Међу четрдесет делегација млекара већина је дијуму растења вероватно била обучена у националне ношње. (слика 2) У оквиру изложбе била је приређена изложба крава-музара, које дају млеко са највећим процентом масти, од чега умногосте зависи и квалитет израђених сирева.

ПУЛА НЕКАДИ САД

Пула, лепом граду на крајњој тачки Истарског полуострва, сваке се године много говори и пише; дванаест фестивала југословенског филма толико је везано за град да је Пула у свакодневном говору постала синоним за фестивале. Често се каже „овогодишња Пула“, а мисли се на фестивал те године.

Пула је један од малобројних градова, који је стално насељен још из преисторије. Само, за то време он је много пута изменио своје лице. У овом граду постоји релативно мало сачуваних историјских докумената, али оно што постоји довољно јасно говори о бурним догађајима, који су потресли град и његове становнике током многих векова.

Данас, на пример, на ужем подручју града живи око 40.000 становника, а пре пола столећа Пула је имала 59.000 житеља! Ево још једног поређења: пре 18 векова, кад се за Загреб још није знало, Пула је имала 36.000 становника да би на истом простору 1631. године живело једва — триста људи.

За 20 векова Пула је небројено пута била освајана, паљена, разарана и пљачкана.

Једва се опорављала од једне несреће, већ би је задесила друга. Само Млечани, који су је на крају довели до тога да постане мртав град, пљачкали су и разарали Пулу неколико пута: 1150, 1193. и 1243. године. И Беневолани су је неколико пута рушили: 1350, 1354. и 1379. Оно што су поштедели људи, уништавала је куга у неколико махова. У задњим трајањима Млетачке Републике која је за време своје владавине најлепше украсила Венецију, стари путници описују Пулу као запуштен град. Године 1797. у граду је било само 15 породица које су животариле од млека или једне или две козе. За кишних дана градом се од блата и ложава није могло проћи, а трулеж и задах од нечистоће и смећа са улица и тргова кужили су ваздух. У луци није било ниједног брода, а у развалинама без кровова становале су сове.

А осамнаест векова пре тога Пулски је залив био омиљено цветалиште римских патриција, здраво и прекрасно место. На подручју Пуле откопани су темељи многих некад раскошних дворача о чијем сјају и богатству говоре мозаици поплочаних дворана.

је подигнут споменик погинулим радницима.

Великим напорима старих и нових становника, који су у град дошли из целе Југославије, Пула се опет уздигла. Она је данас леп, модеран и пријатан град, у којем само многобројни споменици говоре о сјају и беди, о лепим и о тешким данима, који су се смењивали током 20 векова.

Управо због те бурне судбине о неким детаљима из историје града мало се зна, јер су пљачкаши и разноврсни окупатори односили одавде не само драгоцене мање предмете него и историјске споменике и писане документе. Млечани су покушали да у Венецију „пренесу“ целу Арену и да је тамо поново саграде (!), али су успели да са ње скину и одвезу преко мора само неколико великих блокова камена.

Кад су Словени дошли пре 13 столећа у Истру затекли су то велелепно здање. Не знајући како је настало измислили су лепе бајке, које су се уз огњишта преносиле с колена на колена. Све приче говоре о томе да су Дивић-град (Арена) саградиле виле (дивиче), па се зато у народу ова грађевина и данас зове Дивић.

Зна се, међутим, да је Арена саграђена у 1. или 2. столећу наше ере, а неки стари записи кажу да ју је римски цар Веспасијан дао саградити из љубави према лепој Истранки Антонији Цениди.

У Пули постоји још један стари споменик подигнут из љубави. То је славолук Сержијеваца или како га још зову — Златна врата. У 2. веку подигла га је Пуљанка Салвија а у спомен Сержију Лепиду и његовом роду. И Дивић и Златна врата привлаче фото-објективе бројних туриста који долазе у Пулу.

Али, то су само два од многобројних споменика у Пули, а у целој Истри има их тако много да њихово чување и одржавање представља проблем. Нова Пула, која расте из дана у дан, последњи је велики споменик слободи, коју древна Пула ужива тек 18 година. Први пут, откако су Словени стигли у Истру и Пулу, они слободно овде говоре својим језиком. За 13 векова колико овде живи словенско становништво Пула је много пута изменила своје лице, цела је Истра променила многог тлачитеља, али се језик и песма Истрана нису изменили: Арена је још Дивић-град и данас је домаћин Југо словенског филмског фестивала, по којем за Пулу знају многи народи у свету.

Према архитектури тих бивших грађевина археолози да нас одгонетају историју. О богатству и високој култури тадашњих становника Пуле говоре и водоводне цеви проведене у сваку кућу. После свих пљачки и рушења и уз питке изворе, Пула концем 19. века није имала ни — воде.

Тако се Пула кроз векове пела и падала, од највећег сјаја и богатства до најгоре беде и пустоши.

Године 1947. Пула је први пут постала слободан град, припојена је својој матици земљи. Била је опет празна и разорена и у њој је живело само 2—3 хиљаде људи. Разрушена бомбама наликвала је тешком рањенику. Излози трговина зјапили су празни, а кад би пала ноћ на улицама није било пролазника. За овај тешко разорен и напавен град Пуљани су морали још да се боре, да оружјем бране оно што је преостало и што су окупатори по сваку цену хтели одући са собом. Трећег дана 1947. радници су готово голоруки ушли у последњу битку за машине. Многи нису дочекали слободу, али су машине спасене. У спомен на то крвопролиће електромлин у Пули носи име „Трећи јануар“, а пред њим

WALT DISNEY

МАЈМУНСКИ СТРИЦ

НАЈСТАРИЈА У ЗЕМЉИ

Како је само поносно дигла врат... А како и не би, кад је она најстарија гуска у Савезној Републици Немачкој! Зове се „Рената“ и вредно гаче у општини Нојдорф, округ Хесен.

Почетком маја 1965. године „славла“ је свој 34. рођендан. Упркос високој старости, она није прекинула са ношењем. И тог пролећа она је Јулијани Шилинг, својој власници, поклонила осам јаја...

КРАЉ ЦЕЗА

ДУК ЕЛИНГТОН

МАЈСТОР АЛТ-САКСОФОНА:
ЏОНИ ХОП од 1928. ГОДИНЕ
СВИРА У ЕЛИНГТОНОВОМ СА-
СТАВУ

ВЕЋ ПРЕКО 40 ГОДИНА ЈЕДАН ОД НАЈВЕЋИХ НА ЦЕЗ-СЦЕНИ: ДУК ЕЛИНГТОН ЗА КЛАВИРОМ

ВРИЉАНТАН ТРУВАЧ У ЕЛИНГТОНОВОМ ОРКЕСТРУ: КУТИ ВИЛИЈАМС

Године 1930. плоче његовог оркестра слушају се у Европи и називају уметничким делима. У Сједињеним Америчким Државама кад су критичари почели да се баве цезом, Дук је заједно са Луисом Армстронгом увек истицао као пример најбољег у домаћој музици. Данас Дук Елингтон и његов оркестар путују по Европи. Били су у Француској, Шведској, Берлину, Хамбургу, посетили Швајцарску а турнеју завршавају 12. фебруара у Минхену. Стари мајстор цеза има сада 66 година. У

„велике“ се убраја и један део његових солиста од којих неки већ деценијама наступају са Елингтоном. Оно што они публици сада пружају међу њима је старог и новог. Дук и његови другови ипак су најбољи онда када свирају своје старе композиције. То је Елингтон каквог познају његови поштоваоци, ништа није изгубио од своје првобитности. Ма где дошли и музицирали Дук Елингтон и његов оркестар славећи су као амбасадори постојине цеза музике.

РЕКЛАМА

Њујоршки цвећар Макс Шлинг објавио је у разним листовима оглас написан — стенографијом. Многи ради знали пословни људи искли су оглас и донели га својим секретарицама да им га протумаке. Оглас је гласио: „Секретарице, кад ваш шеф одлучи да својој жени пошаље цвеће, подсети га на цвећарницу Шлинг. Добићете награду.“

Наочари за КОКОШКЕ

Кокоске и певци нису увек тако питоми како нам изгледа. Иако се хране житом, кокоске и певци воле да кљуцају и месо. Ако га нема довољно, онда се они међусобно кљуцају. Понекад су тако бесни да се развије прави рат међу њима. Један фармер у Америци, да би спречио ову борбу, ставио им је наочаре. Живина кроз ове наочаре мо-

же да гледа само са стране, али не и испред себе. Наочари су направљене од алуминијума и целулоида и то је много допринело да се њихова борбеност утиша.

Филм

АЛБЕРТО СОРДИ

Док је ишао у школу био је све друго само не узоран дечак. Поседовао је чудесан таленат за имитирање од чега нису били поштеђени ни његови учитељи. Они су захтевали од његових родитеља да овај „природни таленат“ сместе у неку другу школу. Мали Алберто је и тамо имитирао све редом. Када му још није било 13 година — родио се 15. VI 1920. у Риму, у четврти Трастевере — добио је награду као имитатор чувеног комичара Оливера Хардија. Тако је био изгубљен за више образовање. Желео је што је могуће пре да постане самосталан. Радио је као лифтбој и журно као заступник фирми жилета и животних намирница. На томе послу није ни зарађивао, а ни био задовољан. Стога је почео да учествује у не баш првокласном римском локалу „Бранкачо“. Допао се публици и био ангажован за једну оперету. Затим је почео да наступа у чувеној „Забум“ ревији и постао љубимац публике. За њега се тада заинтересовао и радио Убрзо је имао своју емисију „Говори вам Алберто Сорди“, која је имала велики успех. И филм је желео да искористи његову популарност. Прву стварно велику шансу дао му је Де Сика 1960. године. Три

АЛБЕРТО СОРДИ

године касније, после ванредног успеха филма „Готовани“ Сорди је већ био познат.

Алберто је данас омиљен међу Италијанима као међу Французима Фернандо или Бурвил мада се по врсти своје глуме потпуно разликује од њих. То је комичар са великом моћи преображавања којом верно оцртава свакодневне физиономије и психологију малих људи. Филм „Велики рат“ донео му је назив „најбољи глумац Европе“ филм „Иа мафиоса“ добио је „Златну шкољку Сан Себастијана“ а „Љубав у Шведској“ „Берлинског златног медведа“.

Он изјављује да глуми за своје властито задовољство, а ако то весели публику и критичаре, утолико боље.

Последњих година се све више снимају филмови у којима су „главни“ личности и звезде — животиње. Изгледа да је славу ових „глумаца“ отпочео чувени лав „Лео“ који се већ дуги низ година појављује на шпизи холивудске компаније Метро Голдвин Мајер.

У почетку су се глумци, од којих су режисери захтевали да играју са дивљим животињама, плашили својих необичних партнера и најчешће одбијали ту сарадњу. Међутим, касније су режисери почели да узимају за своје сараднике најчувеније дресере тако да се до данас није чуло да је неки лав или тигар напао глумца или камермана. Али глумци су се при снимању са овим животињама морали придржавати упутстава режисера, а њихово златно правило је гласило: само стрпљење. Стрпљењем се најпре постиже поверење ових животиња, а онда и њихово пријатељство.

Дугогодишњим радом са животињама дресери су дошли до знања да и међу њима као и међу људима постоје „рођени“ глумци. То је био случај са лавом Лео, који је из зоолошког врта доведен са пет других лавиња

и који се једини показао као прави „глумац“. Док су остали отишли у угао и незаинтересовано посматрали камере, Лео се одмах почео интересовати за све.

Приликом снимања разних филмова у којима су животиње играле важне улоге, најтеже је било са тигровима док су слоновима били најпознатији. Што се тиче мајмуна, неки су међу њима постали славни, као на пример више Чита у филмовима о Тарзану. Мајмуна Хема који је летео у космос недавно је ангажовао продуцент Херман Коен за фантастични филм „Пут звезда“ рађен према књизи писца Ричарда Беснера.

За извесне дивље животиње декор је веома важан, јер постоји опасност да оне пошто су се одвике од живота у дунгли, савани или полар-

филму „Нојев ковчег“. Осим дивљих звери у ковчег је требало да се сместе још многе друге животиње, што је довело до разних проблема. Италијански архитекта Марио Киари радио је на изради ковчега заједно са пет стотина радника више месеци и то уз помоћ најмодернијих техничких средстава. Већина животиња за овај филм доведена је из једног немачког циркуса, а око 200 различитих животиња и хиљаду птица купљено је и то све за секвенци која у филму траје 45 минута. Да би се спријатељили са животињама глумци и камермени су стално у цеповима носили слаткише.

Кад су животиње већ ту продуценти припремају нови филм који ће се звати „Земаљски рај“ у коме ће се оне опет појавити.

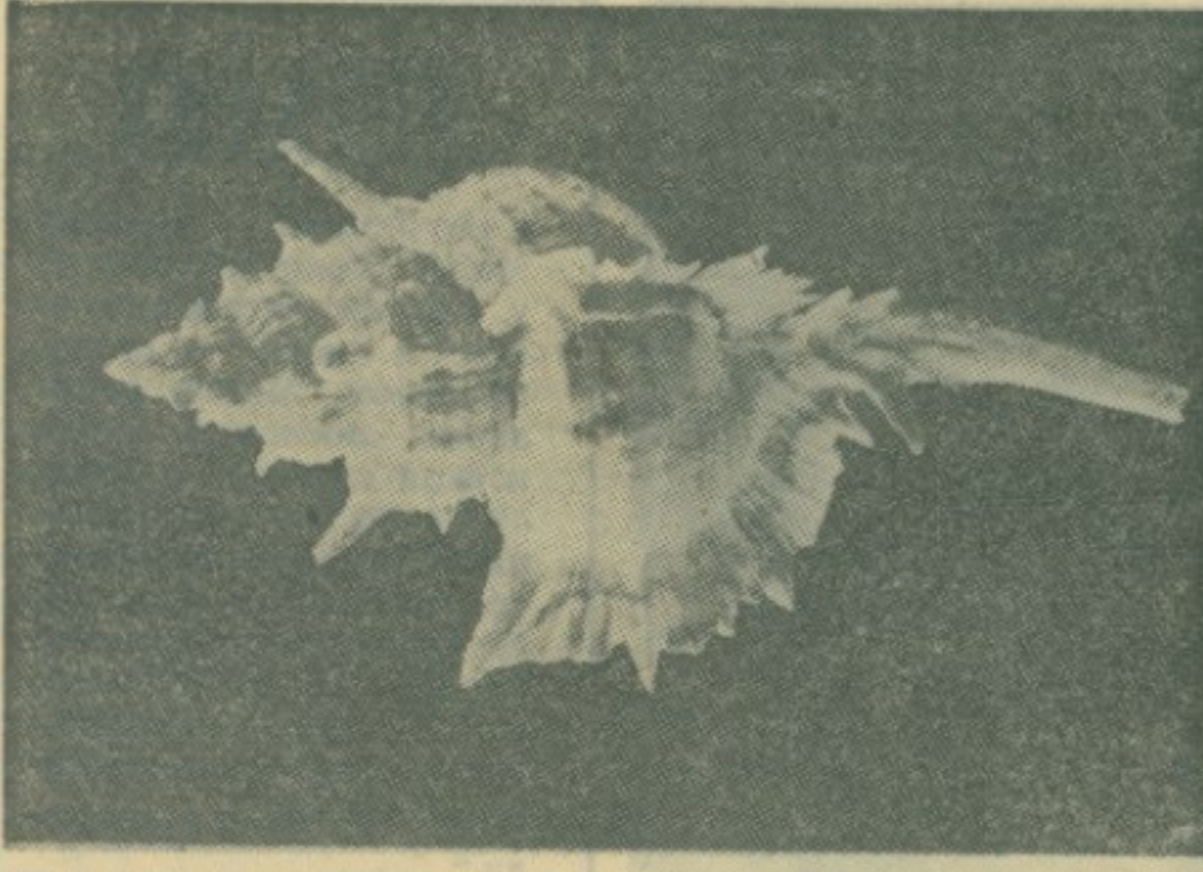
Звезде на четири ноге

ном леду, кад дођу у додир са природним декором заборава на дресера и његову команду и подивљају.

Тако, на пример, кад су тражили од познатог дресера Карла Иленха да доведе своје беле медведе на Арктик и тамо сниму сцену према једној Кервудовој новели, он је рекао: „Жалим, али снимање сцена са мојим медведима у природном поларном декору је чак и за мене веома опасна ствар“.

Последњи велики спектакл са животињама снима Италијан Дино де Лаурентис у

МЕЂУ РЕТКЕ И СКУПОЦЕНЕ ШКОЉКЕ СПАДА И „БОУВ МУРЕКС“. ОВАЈ ПРИМЕРАК НАЂЕН ЈЕ КРАЈ ОВАЛА КУБЕ А НАЉАЗИ СЕ У АМЕРИЧКОМ ПРИРОДЊАЧКОМ МУЗЕЈУ У ЊУЈОРКУ

ЧАРОБНИ СВЕТ ШКОЉКИ

Вега неколико часова после капитулације Јапана 4. августа 1945. године, главни штаб генерала Макартура добио је прву директну поруку од јапанског цара Хирохита: „Како је здравље мог конколошког пријатеља доктора Хенрија Пилсбрија?“ Официри из главног штаба нису разумели питање и пренели су га влади у Вашингтону одакле је стигао одговор: доктор Пилсбри, осамдесет двогодишњи кустос одељка за шкољке академије природних наука у Филадельфији, осећа се одлично и управо је објавио свој хиљадити научни рад о мекушцима.

Интересовање владара једне побеђене и на апсолутну капитулацију приморане земље за здравље дојучерашњег непријатеља, симбол је поштовања и међународног пријатељства између људи који се баве проучавањем шкољки и пужева и скупљањем њихових љуштура.

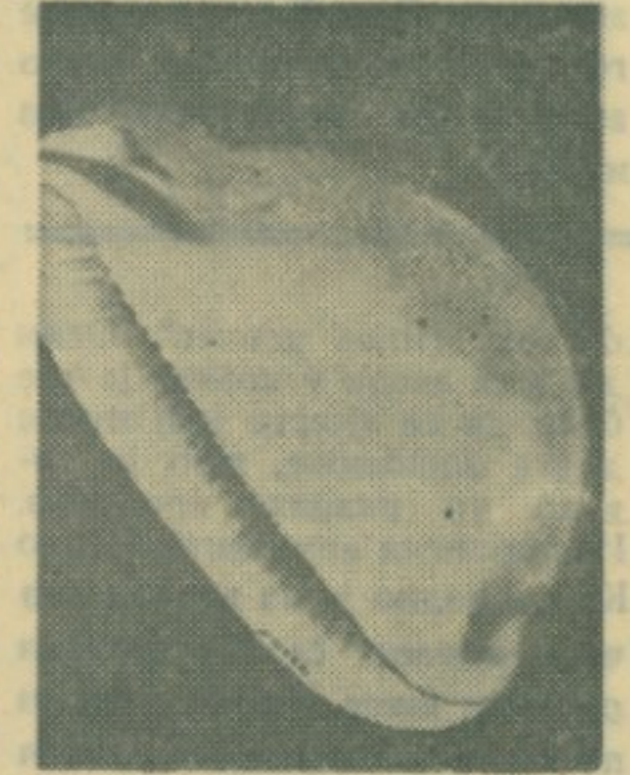
Конкологију, науку о шкољкама, у Француској називају „лепом науком“, у Јапану „царском науком“, а у земљама где се говори енглески „краљичом природних наука“. Међу скупљачима шкољки има основаца, филозофа, краљева, научника и многи од њих чланови су конколошких клубова организованих у читавом свету.

ОВА РЕТКА ШКОЉКА ИЗ ЈАПАНСКИХ ВОДА СПАСЛА ЈЕ ЖИВОТ ФИЛИПНСКОМ КОНКОЛОГУ ПЕДРУ ДЕ МЕИРА

За време другог светског рата једна ретка шкољка употребљена као посетница спасла је живот једном у свету чувеном филипинском скупљачу шкољки. Педро де Меира, учитељ на острву Миндоро, годинама је скупљао шкољке и размењивао их са најпознатијим конколозима на свету. Међу његовим „познаницима преко шкољки“ био је и јапански научник Токубеи Курода. Када су Јапанци Филиппине, доктор Курода је послао Педру де Меира једну од најређих јапанских шкољки и уз њу писмо у коме га је питао да ли пристаје да преузме бригу о националној збирци шкољки

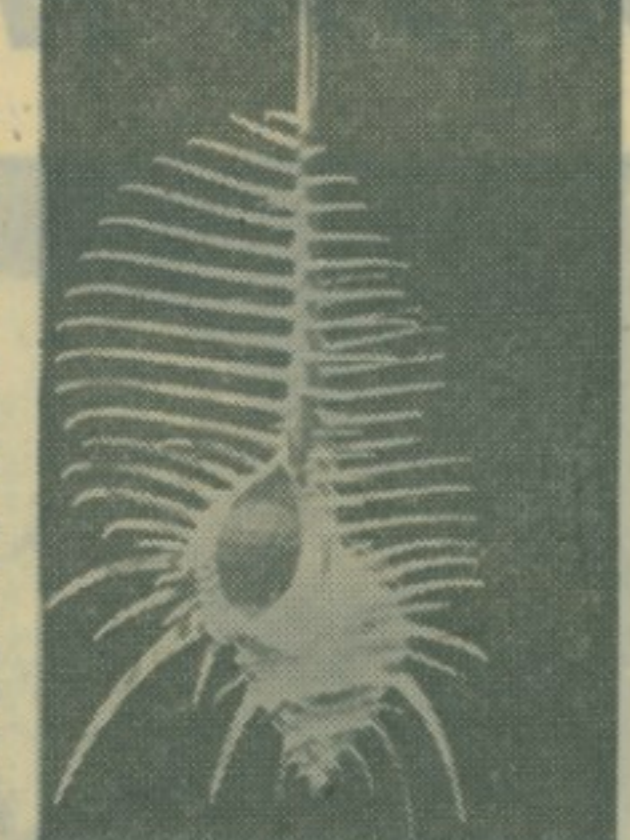
у окупираној Манили. Родољубиви Филипинац одбио је понуду и заједно са читавом породицом избегао у планине где се придружио герилцима — борцима против окупатора. Године 1944. заробила га је једна јапанска патрола. Игром случаја догодило се да је командант јапанских снага био генерал Курода, нећак конколога Курода. Када му је Педро де Меира показао писмо и ретку јапанску шкољку, био је одмах ослобођен.

ДЕСЕТ САНТИМЕТРА ДУГА „ЗЛАТНА КАУРИ“ ОДУШЕВЉАВА СКУПЉАЧЕ СВОЈОМ ЈАРКОМ НАРАНЧАСТОМ ВОЈОМ

Човек је скупљао шкољке од најдањих времена. У пенинама кроманшонског човека у Француској, који је живео пре 25.000 година, откопани су примерци шкољки које се могу наћи само у Индијском океану. Чувене каури шкољке из Персијског залива стизале су у данашњу источну Турску па чак и у срце Европе пре но што су биле сagraђене египатске пирамиде. Највећи трговци старог века били се Финијани чији су морепловци опловили Африку још 1.000 година пре наше ере и чији су бродови стизали до данашње Енглеске. Једна од тајни њиховог успеха у трговини био је монопол на пурпур боју коју су справљали од једне врсте морских пужева.

Гочки филозоф и природ-

ФЕНИЧАНИ СУ ДОБИЉАЛИ ПУРПУРНУ БОЈУ ИЗ ТЕЛА ОВАКВИХ ПУЖЕВА

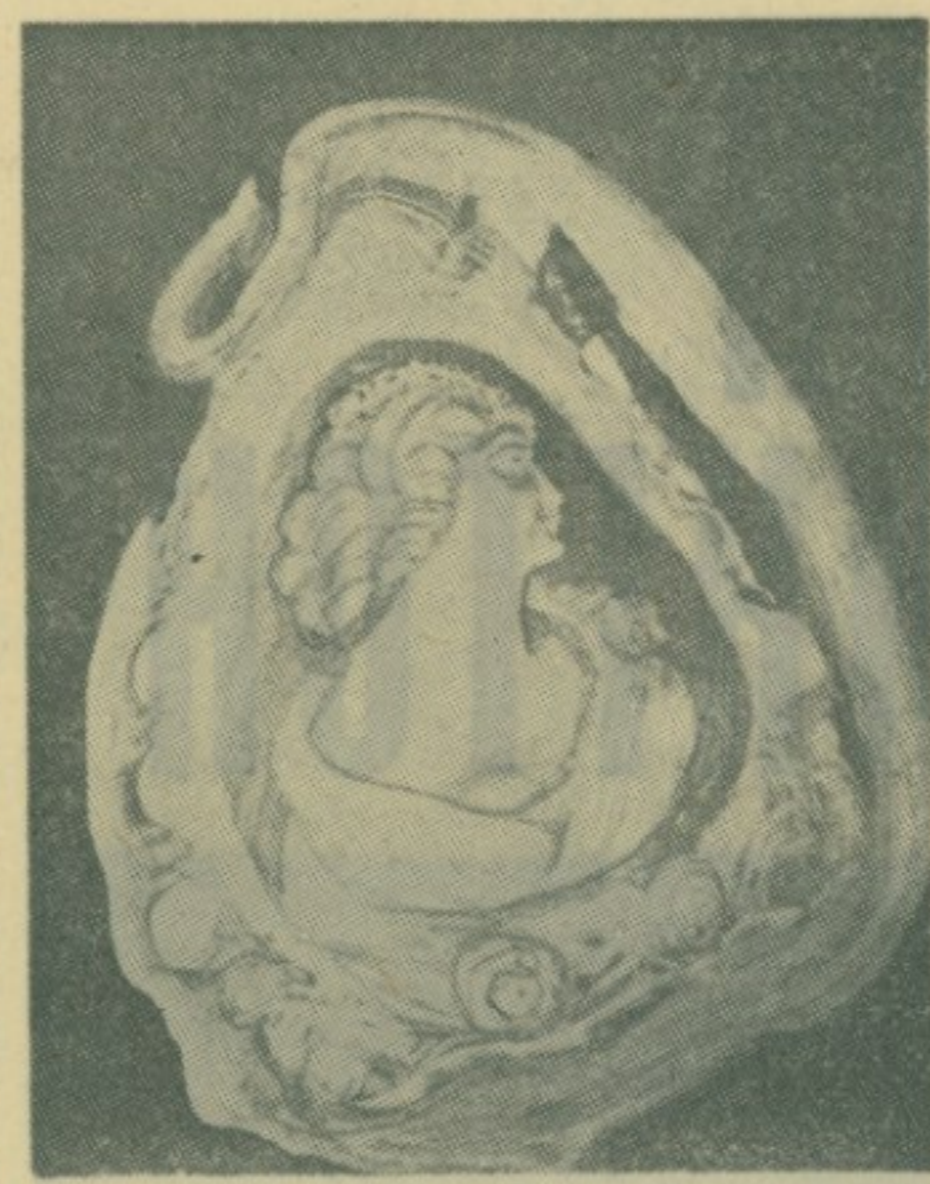
њак Аристотел први се бавио проучавањем шкољки и пужева и 336. године пре наше ере написао је обимну студију о мекушцима.

За време Римљана интересовање за скупљање шкољки је опало мада су два позната генерала, Сицион Африканац и Кајус Лелијус, били страсни конколози. Између два војна похода они су на обалама Сицилије скупљали шкољке. Око 77. године наше ере Плиније Старији објавио је 37. свеску своје „Историје природе“, у којој је више одељака посвећено мекушцима. Плиније је, као што је познато, страдао за време катастрофалне ерупције Везува, 79. године. Лава и пепео потпуно су покрили град Помпеју. Седамнаест векова касније у откопаној Помпеји археолози су нашли и богату збирку шкољки с примерцима из читавог тада познатог света. Плинијеву збирку можда?

Интересовање за природне науке потпуно је замрло у средњем веку па је тако и конкологија била заборављена. Али, већ прва велика поморска путовања Колумба, Дијаза и Магелана оживела су интересовање за њу. Са својих путовања морепловци су почели доносити, између осталих успомена, и шкољке. Штампарска вештина родила се у Европи око 1440. године, а већ 1480. године појавиле су се књиге у којима је техничко дрвореза приказано конколошко благо краљевских кућа.

Највећи скупљачи егзотичних шкољки били су Холанђани, Шпанци и Енглези. Између свих њих поменућемо само чувеног буканира Вилјама Дампјера и капетана Џејмса Кука који је открио Хавајска острва. Неке од шкољки које су они донели и сад се чувају у Британском музеју.

Сан свих конколога, оних који скупљају шкољке да би

ВЕКОВИМА СУ ИТАЛИЈАНСКИ УМЕТНИЦИ ДИЗЕЈИРАЛИ КАМЕЈЕ, ПРОФИЛЕ ЛЕПШИХ ЖЕНА, НА ТВРДОЈ ПОВРШИНИ ЈЕДНЕ ВРСТЕ ШКОЉКЕ ИЗ ИНДИЈСКОГ ОКЕАНА

НАСЛОВНА СТРАНА ПРВЕ КЊИГЕ ИЗ КОНКОЛОГИЈЕ „РЕКРЕАЦИЈА ОЧИЈУ И ДУХА“ (1681.)

увекали своју збирку као и оних који се у томе руководе научним циљевима, је ретка купаста шкољка „Сјај мора“. Ова и бојом и обликом изванредно лепа шкољка дугачка око 8 сантиметара, позната је само по неколико примерака од којих је већи део нађен у водама Нове Гвинеје и Филипина. Један примерак ове шкољке био је 1963. године продат за 2,5 милиона динара. Исте те године једна пегава каури шкољка (Surgaea guttata) продата је за 1.250.000 динара. Најпоузданији водич у процењивању вредности ретких шкољки је Ван Нострандов „Стандардни каталог шкољки“ у коме се могу наћи опис и фотографије неколико хиљада врста.

Конкологија није само

скупљање љуштура шкољки и пужева. Проучавање ових мекушаца има огроман значај за медицину, геологију, океанографију и пољопривреду. Доктори Бенџамин, Прескот и Сирил Ли, сарадници енглеског Националног института за здравље, открили су да свеж сок из тела једног калифорнијског пужа убија стрептококе, на пеницилин отпорне стафилококе као и изазиваче тифуса и паратифуса.

Скупљање шкољки често се употребљава као додатна терапија и у психијатрији. На ову идеју први је дошао италијански лекар Филипо Буонани који је још 1681. године објавио једну веома лепо опремљену књигу с много шарених слика коју је назвао: „Рекреација очију и ду-

ха помоћу посматрања шкољки.“ Његово мишљење делио је и недавно преминули директор „Вашингтонове болнице“ у Бостону доктор Мери Мур, који је писао: „Нашао сам да неки преморени, нервозни и малодушни пацијенти могу да се опусте, опораве и да нађу уживање у скупљању и проучавању шкољки. Сваком болесном детету требало би дати док је у постели, кутију шарених шкољки да се њима игра и, по могућству, књигу са једноставним објашњењима. Доктор Мур је на крају препоручивао овај хоби и својим премореним колегама — психијатрима!

ИМА ИХ У ЦЕЛОМ СВЕТУ

Швајцарац Едуард Родел, из места Отенбах у кантону Цирих, познат је у целом свету као одгајивач паса бернардинске расе. Све до 1947. године док није на поклон добио једног бернардинца Родел се бавио земљорадњом. Топико га је заволео да је одлучио да се убудуће бави гајењем ових паса. Направио је у близини куће ограђени простор за њихов смештај. Кад је све средно набавио је неколико паса и почео са њиховим гајењем и „продајом“. У току 17 година продао је око 1000 паса у 64 разне земље.

Од пре извесног времена Родел је једну собу у својој кући претворио у музеј у који је сместио трофеје: пехаре, златне и сребрне медаље, дипломе и ленте. На зидовима ове собе-музеја висе слике паса које је он одгајио а који су касније постали чувени. Ту је и слика пса познатог по имену „Фигаро“ који је 1961. године у Монаку добио највеће признање између 84 пса различитих раса. „Фигаро је касније продат у Америку, где је такође добио прву награду на међународ-

НОМ КОНКУРСУ ПАСА У МОНТРЕАЛУ. МЕЂУТИМ, РОДЕЛУ НАЈТЕЖЕ ПАДА — ЊИХОВО ЛАЈАЊЕ. КАД СВИХ 100 БЕРНАРДИНАЦА ЗАЈАЈЕ, НИЈЕ ПРИЈАТНО.

САД МУ ЈЕ ЛАКШЕ

Француски сликар и гравер Жан Луј Форен (1858—1931) лежао је на смрти а његови сродници правили су се да верују у његово оздрављење, па су чак покушали да и њега увере у то.

— Изгледаш много боље — говорила му је жена.
— Образи су ти поново добили боју — уверавао га је син.
— Данас дишеш много лакше, оче, — додала је кћерка.
— Форен се немоћно осмехивао и прошапутао:
— Хвала вам, Умрећу значајно здрав, Сад ми је лакше.

СВАКОМ СВОЈЕ

Енрико Карузо био је једном замољен да пева на некој до броторној приредби. На запрепаштење организатора, после приредбе Карузо је поднео рачун на 3.000 долара. Чим је примио хонорар Карузо је извадио своју чековну књижицу и написао чек на 10.000 долара. Предајући га организатору приредбе, Карузо рече:

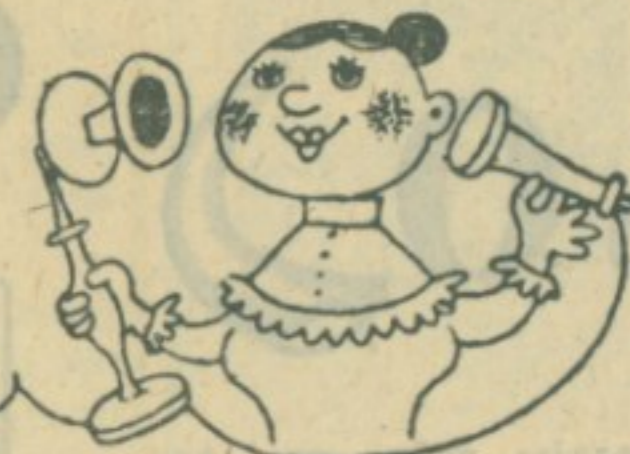
— Карузо певач захтева оно што му припада. Карузо човек увек радо даје за племените циљеве.

УТЕХА ЗА МИШЕВЕ

Електроника је објавила прави рат америчким мишевима и пацовима. Фабрика електронских апарата „Хедљу корпорација“ пустила је у продају „електричну мачку“, уређај који шест секунди емитује ултразвук, затим четири минута ћути, па опет шест минута ултразвукова и тако даље. Овај најновији изум електронике толико узбуни мишеве да они потпуно изгубе контролу над собом: на падају један другог, ударају главом о зид и покушавају на све начине да што даље побегну од апарата. Најдаље за два дана не само у кући, већ и у читавој околини више нема ни једног јединог миша. Те исте ултразвук човечево уво не чује; а они такође не делују штетно на домаће животиње. Цена апарата зависи од величине и „акционог радијуса“. Апарат за домаћу употребу стаје око четврт милиона динара. То је, уосталом, једина утеха за мишеве.

Кад је зазвонио телефон

У фебруару 1888. године у новинама које су излазиле у руском граду Томску појавила се вест: „Начелник губерније и полиција преузели су на себе бригу о увођењу телефонске везе у граду. Дужина линије треба да буде — 6 врта“.

Међу трговцима, који су се увек бојали свега што је ново, ова вест није изазвала баш никакво интересовање: властима је нужан телефон па нека га уведу! Међутим, у јесен 1890. године губернатор је наредио: питање о увођењу телефона разматраће се на седници општинског већа у присуству месних трговаца.

Била је то бурна седница. Чувајући своје кесе и џепове, трговци су изјавили: „Де дови наши живели су без телефона, поживећемо и ми“. Али, на тој истој седници трговци су морали да „добровољно подмораш“ жртвују 3.500 рубаља. Губернатор је губернатор.

Телефонска централа била је саграђена. Али, сем званичних установа, претплатника није било. Трговци су се побунили против увођења телефона у њихове долове.

Начелник губерније наименовао је и опуномоћеника за телефоне и наредио му да врбује претплатнике. Лист „Сибирски весник“ писао је о том врбовању:

— Код мене у кући висе иконе, а ви ми ту с њаводском справом улазите — говорила је губернаторовом опуномоћенику трговкиња Бајева. — Знаш име Филеон, знам свету гору Афон (Атон), а „телефон“ први пут чујем. Купи се, па преко прага. И врата затвори, два...“

Трговац Корольев под жениним утица-

јем одлучно је одбио да уведе телефон у градско позориште чији је сопственик био: „С позориштем сам већ грешан пред богом, а још и та нова саблазан“. А трговкиња Смирнова овако је изјавила мужу: „Ја или телефон. Бирај“.

До пуштања у рад телефонске централе — 10. априла 1891. године — заврбовано је 55 претплатника.

Локални лист објавио је њихов списак

по азбучном реду. Ко су били претплатници? Губернатор, јавни тужилац, два зајављивача, полицијске станице, општина, банка и неколико трговаца. Болнице, па чак ни ватрогасне станице, нису добиле телефоне.

У граду се појавила и нова врста чиновница — телефонисткиње — које су на звали „телефонске госпођице“. Када би претплатник позвао централу, оне су биле

дужне да запитају „Шта желите?“ и да му даду везу с траженим бројем. Сем те фразе оне нису смеле да кажу ни једну једину реч: то им је било забрањено под претњом отпуштања из службе.

Протекао је први месец „телефонског звоњења“. И наједном, како је писао локални лист „дошло је до „праве метаморфозе“. Увидевши да телефонски апарат може мирно да постоји поред икона, трговци су навалили с пријавама за телефон. А стари претплатници просто су помањинили. Од јутра до вечери око кућног апарата гурали су се, да се дохвати слушалице, сви чланови домаћинства. „Како сте спавали Иване Анисимовичу?...“ „Код нас у Никитској улици пада кишица. Како је код вас у Васкрсенској?...“ „А ми смо синоћ имали за вечеру палачинке...“

„Зар није то сувише брбљава преко жице? — брину се локални лист. — Телефонисткиње су такође људи!“

Претплатници су се, задовољно осмехивали. „Новац је дат, зашто да пропада?“

Телефон је непрекидно радио четири месеца. Затим су претплатници разочарано открили да се ручица на апарату може окретати цео лан а да се ни једном не чује жељено: „Шта желите?“ У листу је објављено саопштење да под капом небеском ништа није вечито, да се телефонска линија истрошила и да се на њој врши генерална оправка. Тек у зиму грађани су могли да преко телефона опет дознају како је спавао Иван Пахомич и да ли је и у Васкрсенској улици пао снег...

ТАЧАН ОДГОВОР

На питање једног свог читаоца како човек може да зна да ли је змија која га је ујела отровна или није, један амерички лист одговорио је овако: „Ако после уједа змије човек остане међу живима наредна три дана, значи да змија није била отровна“.

НА ПРАВУ АДРЕСУ

У биро за изгубљене ствари у Даблину, у Ирској, дошао је недавно, сасвим скрушен, неки Џон Малори и испричао да је на клупи у градском парку заборавио своју ташну за акта. У ташни се налазио тек завршен рукопис књиге чији наслов гласи „Заборавања је крај“ и која носи поднаслов: „Три стотине начина за јачање памћења“.

ОПАСНО ЋУТАЊЕ

Један женски клуб у америчком граду Бетингу одлучио је да јавно протестује против неке одлуке месних власти. „Наша манифестација треба да привуче пажњу, мора бити нешто заиста неуобичајено“ — захтевала је у дискусији председница клуба. После дуге дискусије чланице су одлучиле да у групи прођу кроз читав град — ћутећи!

Разонода за децу

Избор играчака је све богатији, али се за све њих не може рећи да су успеле с васпитне стране. Можда ни ове које имају облик коња, мази, патки и других животиња, на којима се може јачати. Направљене су од фибрегласа и монтиране на јаке челичне опруге чије су основе уграђене у бетонску подлогу. Цела опрема је тешка око 60 килограма. Често се дешава да се деца од претераног љушкања оневесте нарочито у почетку, а кад се навикну кажу да је јачање забавно.

МАРШ СКО ЗЕМЉЕ

Шездесет шестогодишњи Алексеј Поликарпов из Сибира превалио је пешнице за последњих 6 година, обилазећи све совјетске републике, 37.000 километара. Сада се налази у Благовешченску, у источном Сибиру, одакле мисли да предузме једну „шестњу“ од 3.000 километара. Тада ће Поликарпов моћи да заокружи своје путовање на 40.000 километара што приближно одговара дужини Земљиног обима.

Поликарпов се толико навикао на пешачење да без замарања може да пређе и до 60 километара на дан и да пешачи чак и по мразу од минус 50 степени. Поликарпов најрадије пешачи железничком пругом, нарочито у пролеће кад се путеви раскаљају.

ТО СЕ ЗОВЕ ХЛАДНОКРВНОСТ

Мак Тавиш пошао на скијање у Алпе. На станици узме такси да се одвезе до хотела на оближњем врху. Изненада, на једној окуци кочице аутомобила отказаше и шофер повика:

— Држите се господине, не могу да зауставим аутомобил. Тада Мак Тавиш, иако уплашен, рече:

— Ако не можете аутомобил ви бар зауставите таксиметар!

»АКРОБАТА«

На имању фармера Маклина, Онтарио у Канади, живео је један јарац који је био прави акробата и увесељавао свакога ко је год посетио фарму. Имао је име: Керикрофт Патрик или скраћено К. П. На слици је приказан један његов „став“.

НАЈВЕЋИ ЛЕДЕНИ БРЕГ

У близини совјетске антарктичке станице „Омладинска“ совјетски научници открили су досад највећи вишенледени брег. Према вестима које је објавила агенција ТАСС, ледени брег је дугачак 140 километара и заузима 7.000 квадратних километара водене површине. А то је за 730 квадратних километара више од троструке површине коју заузима читав београдски срез.

НАЈЗБУДЉИВИЈЕ ЗАНИМАЊЕ

Амерички психолози дошли су до закључка да су међу представницима најразличитијих професија најнервознији — новинари.

Испитивања су показала да је новинарски оад везан с много више напрезања на рад гњурца, pilota за време обуке или директора великих предузећа.

ОБЕМА РУКАМА

Познати амерички филозоф и математичар Чарлс Сандерс (1839—1914), толико је добро владао обема рукама да је истовремено могао једном руком да пише питање а другом одговор.

ГЉИВИЦА ЈЕДЕ АЛУМИНИЈУМ

Енглески научници су утврдили да гљивица *Chaetosporium resiniae* не само што живи у гориву које се употребљава за реактивне моторе, већ се и храни алуминијумом. Пошто у реактивним авионима један део крила служи и као резервоар за гориво, необична својства ове гљивице представљају потенцијалну опасност за авионе.

РЕБУС

Погледајте добро овај ребус. Ако не знате да га решите, ми вам дајемо одговор: носорог.

Браћа и сестре

Малог Перу и његову сестру Ану упиташе колико њих двоје имају браће и сестара.

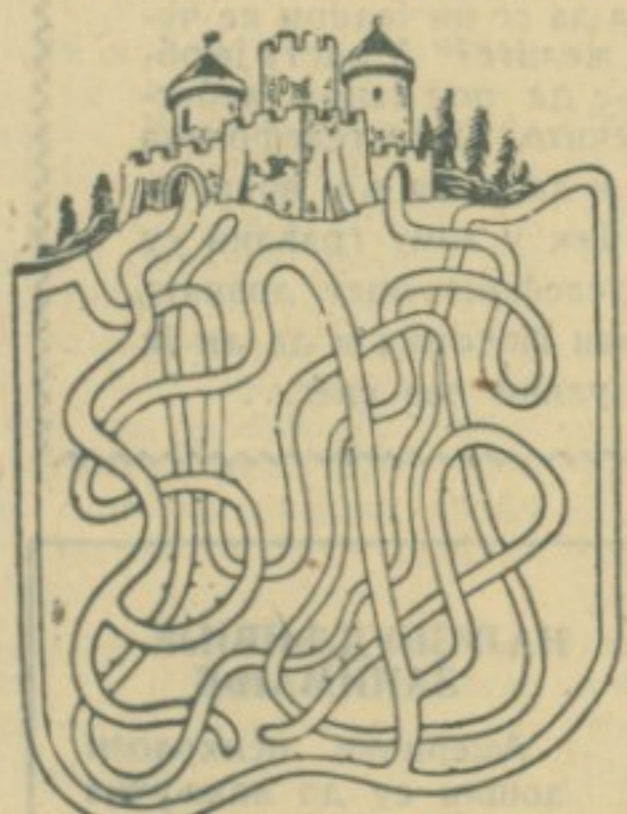
Перу им одговори:
— Имам исто толико браће колико и сестара.

Ана рече:
— Имам три пута више браће него сестара.

— Колико су њих двоје имали браће, а колико сестара?

ОДГОВОР: Ана је имала три сестре, а Перу два брата и 2 сестре.

Напуштени замак

Стари замак давно је напуштен али одолева зубу времена. Зидине су очуване, куле такође, па чак и подземни ходник који спаја леву и десну кулу. Можете ли да у лавиринту од ходника пронађете прави пут?

ОТВОРИ ОЧИ

ИЗЛОЖБА «МОДЕРНЕ УМЕТНОСТИ»

ПОСЛЕ ПОСЕТЕ ЈЕДНОЈ ИЗЛОЖБИ МОДЕРНЕ УМЕТНОСТИ НАШ ИЛУСТРАТОР НАЦРТАО ЈЕ ДВЕ НА ПРВИ ПОГЛЕД ПОТПУНО ИСТЕ СЛИКЕ. МЕЂУТИМ, НА МЕРНО ИЛИ СЛУЧАЈНО, ОН ЈЕ ОСАМ ДЕТАЉА НАЦРТАО ДРУКЧИЈЕ ИЛИ ИХ ЈЕ ИЗОСТАВИО. МОЖЕТЕ ЛИ ДА ОТКРИЈЕТЕ ТЕ РАЗЛИКЕ?

ОДГОВОР: Ана је имала три сестре, а Перу два брата и 2 сестре.

Сћаре зајонешке

У једном већем друштву поведе се реч о старим зајонешким, па један предложи да се мало тиме позабаве. Онда се обрати једној жени коју упита:

— Колико вам је година?
— Зар морам то да вам кажем?
— Наравно, ако желите да се забављамо.

— Е онда чујте: кроз шест година мој отац ће бити тачно три пута старији него што сам ја била када је мој отац имао исто толико година колико ја и моја сестра заједно. Ја сада имам онолико година

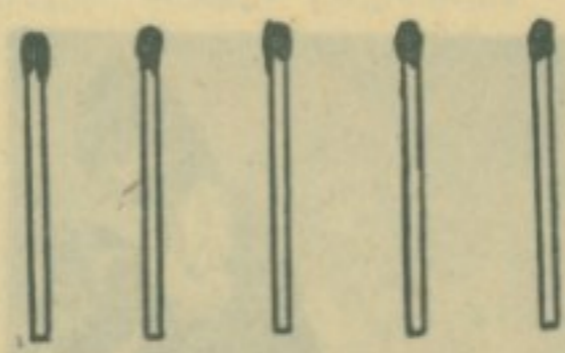
колико је мој отац тада имао. Данас је моја сестра двапут старија него што је онда била, а кроз 19 година мој ће отац имати двапут више година, него што их моја сестра данас има.

— Добро, доста, знам колико имате година — рече јој познаник, смејући се.

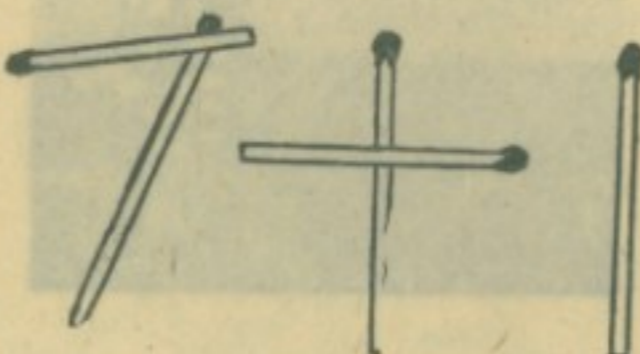
Да ли бисте и ви, као овај човек, могли да израчунате колико година има ова жена? Ако не знате, дајемо вам одговор.

ОДГОВОР: жена је имала 47 година.

Забавашебицама

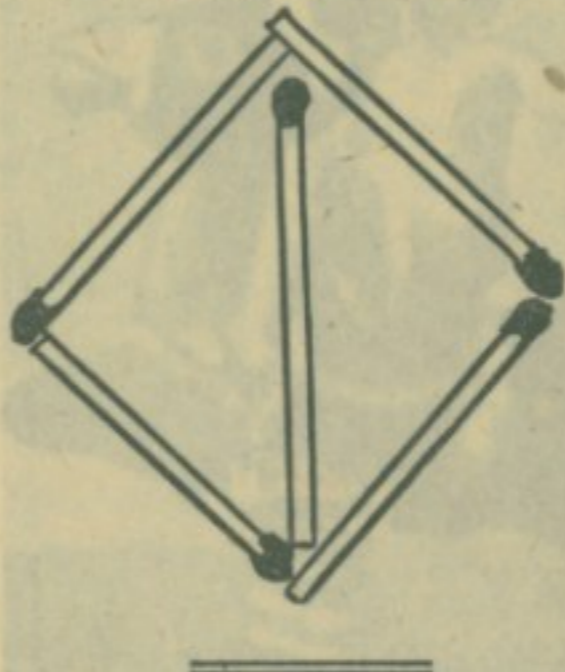

Да ли је могуће 5 претворити у 8? Ако не знате, онда ево како треба да наместите пет палидрваца да чине 8.

А може ли од пет палидрваца да се направе два троугла?

Може и ево како треба распоредити палидрваца?

За мале рачуниције

Погледајте ово и реците зар није занимљиво:

- 33×3367=111.111
66×3367=222.222
99×3367=333.333
132×3367=444.444
165×3367=555.555
и тако даље.

- 1²=0²+1
2²=1²+3
3²=2²+5
4²=3²+7
5²=4²+9
6²=5²+11
7²=6²+13
8²=7²+15
9²=8²+17

Ако желите да имате више оваких украса онда сваки обојте другом бојом, или нека бар вузница буде различита. (Наставиће се)

„МОЈ КРАЈ“, рад Драгослава Радуловића, Нови Београд, Лењина 207, стан 131, спрат 16

Детији цртежи са конкурса

У овом броју завршавамо с објављивањем дечијих цртежа награђених на нашем прошлогодишњем конкурс.

„ПАСТИРСКА КОЛИБА У ШЛАННИ“, рад Милорада Марсенића, ученика Основне школе, Доња Ржаница, Иванград

ПОСЛЕДЊЕ ПЕСМЕ

Познатог француског књижевника Ги де Мопасана посети неки млади песник и рече му:

— Дошао сам до вас да вас замолим да прегледате моје последње песме.

Драге воље — одговори Мопасан — а нарочито ме радује што су последње.

У ДОБРОМ ДРУШТВУ

Браћајући се са једног ручка француски књижевник Александар Дима срео је једног пријатеља и кад му је рекао одакле иде овај га је запитало.

— Па, како је било?
— Никако — одговори му Дима. — Да мене није било тамо страховито би ми било досадно.

УКРАШЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) предмет, 6) веза, контакт, 7) сат, час, 9) коњски покривач, 10) река у Србији, 11) иницијали једног од најистакнутијих вођа социјалистичког покрета у Србији (1881—1914), 12) врста птица, 13) крволочна звер, 15) италијанска новинска агенција, 16) мушко име, 18) два суседна слова, 19) доживљај за време спавања, 20) мера за површину, 21) обрт, 23) латинска заменица, 25) војвођански шахиста, 26) промене на кожи које прате неке инфективне болести, 29) скраћеница за едригу, 29) обележја, 30) седиментна стена, 32) траг дивљачи, 33) драма шведског књижевника Ј. А. Стриндберга, 35) новине птице грабљивице, 36) један континент.

Усправно: 1) комедија Вранислава Нушића, 2) змијски цар, 3) два иста слова, 4) река у СССР, 5) прегисивање, 6) листо, 8) област на којој је распрострањена нека биљна или животињска врста, 10) држава у Азији, 14) почетак трке, 17) лична заменица, 21) трагедија Вилеама Шекспира, 22) мера за тежину, 24) ритмички музички инструмент, 27) врста напитка, 31) целокупан, 34) хемијски знак за хром.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА Водоравно: 1) зечени, 6) вода, етапа, 22) Ибар, 24) жарат, 27) азир, 7) ево, 9) ина, 10) отар, 11) да, 12) ил, 31) лан, 34) Р(адоје) Д(ома-Планк), 13) иза, 15) крма, 16) Каф-новић.

Crossword grid with numbers 1-36 indicating starting positions for words.

Усправно: 1) „Зона Замфирова“, 2) еда, 3) ЧА, 4) ветар, 5) Иван Мештровић, 6) видик, 8) оркан, 10) алка, 14) африон, 17) кор, 21) водоравно: 1) зечени, 6) вода, етапа, 22) Ибар, 24) жарат, 27) азир, 7) ево, 9) ина, 10) отар, 11) да, 12) ил, 31) лан, 34) Р(адоје) Д(ома-Планк), 13) иза, 15) крма, 16) Каф-новић.

НАПРАВИ САМ

УКРАСИ ОД СЛАМЕ

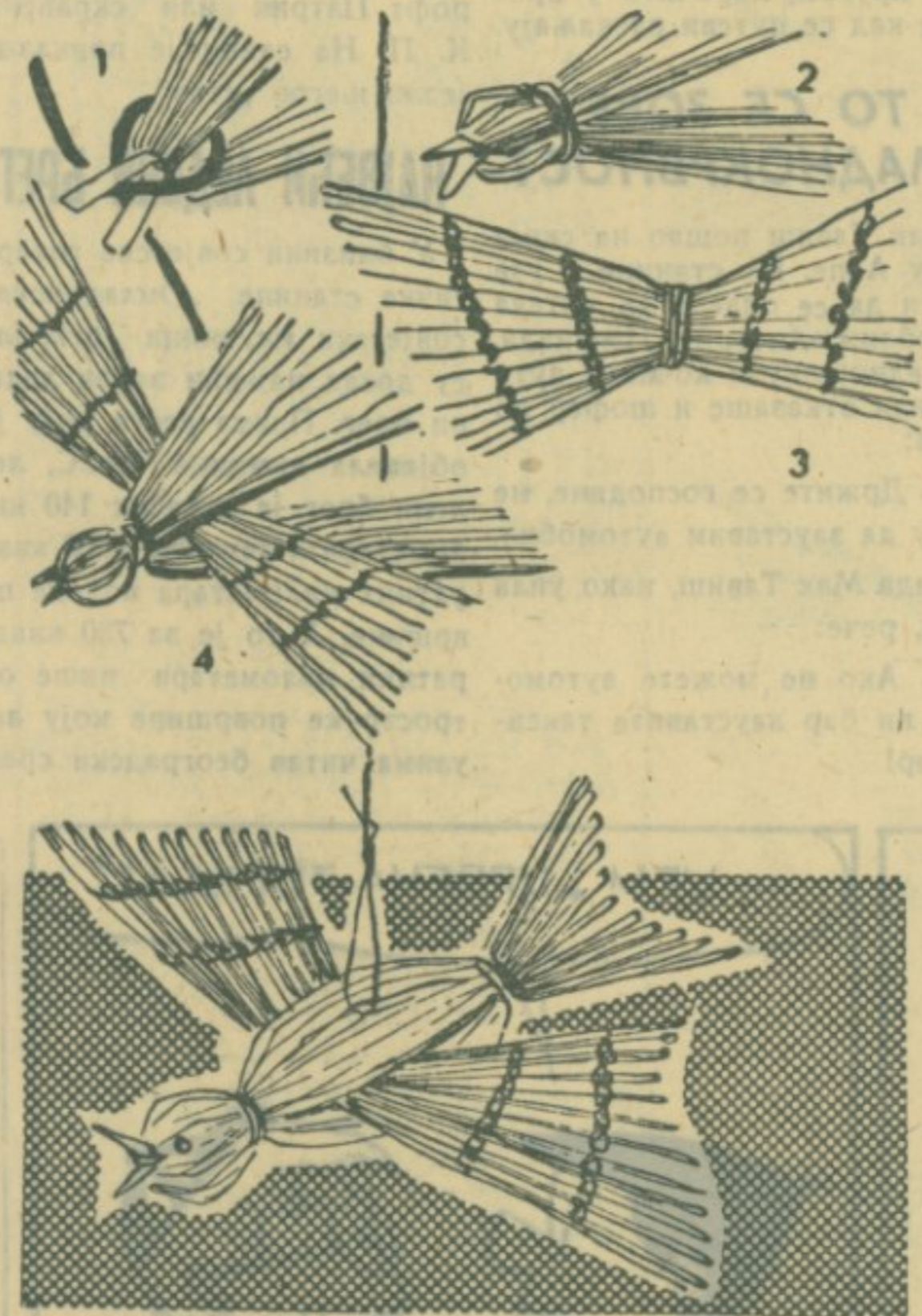
Предлажемо вам да данас направите ову птичицу од сламе која носи име „Птица из Осла“. Симпатична је и де коративна а уз то лако се врло прави. Може вам послужити као поклон за рођендан пријатељу. Да би се више истакла можете је помоћу најлон конца окачити о лампу или неки други део намештаја у соби.

Као што сте и досад радили узмите свежањ сламе поквашен у води и добро очишћен од чворова и опсеците тако да свака сламка буде дугачка око 30 сантиметара. Опсечену сламу наново скуците у свежањ и преко средине свежања вежите струком рафије и направите чвор доста чврст да сламке не би падале али не затежите сувише. Затим, као што видите на нашем цртежу број 1, издвојте једну сламку и савијте је у облику кљуна.

Да бисте направили главу и тело свежања обложите према нашем цртежу број 2.

За крила узмите нови свежањ сламе, опсечите сваку да буде дугачка по 20 сантиметара, вежите свежањ по средини (цртеж број 3) а крајеве размакните да би крила добила лепезаст изглед. А да би се тако и одржала искучкајте ланчиће од тање вулице у боји и пажљиво у њих увуците сламке.

Сад опет узмите тело, раздвојте га и у њега пажљиво уметните крила и све то вежите као што видите на нашем цртежу број 4. Кад са тим будете готови размакните

те сламке да бисте добили реп који још маказама дотерајте. То исто урадите са кљуном и крилима. За очи узмите две перлице, у њих увуците танку жицу и провуците кроз главу.

Ако желите да имате више оваких украса онда сваки обојте другом бојом, или нека бар вузница буде различита.

ЕКСЦЕНТРИЧНИ РЕКОРДИ

Постоје рекорди који показују и потврђују снагу и лепоту човечјег тела или успехе технике. Али, има и рекорда потпуно бесмислених, постављених само да би се говорило о рекорду или да би се без стварног рада дошло до новца.

Седмнаестогодишња Американка Мери Роуз Керби из града Индијанополиса по стигла је у марту 1959. године рекорд преседовши на уској дрвеној платформи причвршћеној на врху јарбола високог 21 метар више од 211 дана и ноћи. Мери Керби је тада изјавила да се испела на јарбол у знак протеста што су је због неке незнатне кривнице, назвали „малолетном преступницом“.

Неки „спортисти“ изабери да седе у бачвама причвршћеним за врх јарбола. Рекорд у овоме припада Енглезу Виктору Ривсу који је преседео 31 дан и 7 часова у буретв чији је пречник био свега 70 сантиметара и које је било причвршћено на јарболу високом 12 метара.

Почетком педесетих година нашег века Американке је ухватила манија постављања рекорда у љубави на клацкалицама. Необична манија почела се ширити са једног америчког универзитета када су два студента поставила први рекорд клацкајући се без прекида 52 часа. Овај рекорд је давно оборен. Садашњи шампиони су Џим Лејн и Дон Вивер који су се непрекидно клацкали 100 часова. На крајевима клацкалице биле су причвршћене две вреће за спавање у којима су наизменично спавали. Рекорд у љубави на столицама за љубавне држи педесетдогодишња Канађанка Уир; она се без престанка љубавала 93 часа.

Рекорди у ходању без заустављања никог више не изненађују. А ипак је неки Масеј 1951. године успео да за четири часа пређе нешто више од 25 километара. Ништа нарочито, рећи ћете. Да, само не доносите пребрзо свој суд: Масеј је ишао на трашке.

загризао аучјим апетитом је одјекнуо гонг. После 2 минута и 15 секунди победник је био познат. То је био шофер Волтер Пинчен. Што се тиче остале четворице — они су узалуд проливли сузе.

ском граду Датфорду он није затворио уста 133 часа. Мис Олтон Клер из америчке савезне државе Каролине говорила је без заустављања 96 часова, 54 минута и 11 секунди. Не треба заборавити ни Жерара О'Донела који је,

лу непрекидно пуши 2 часа, 4 минута и 47 секунди при чему је потрошио свега 3,3 грама дувана и 2 палидрва.

Немало времена утрошено је за тренирање у брзом прању судова за породицу од пет чланова. На такмичењима је утврђено да се тај посао може обавити за свега 2 минута. Рекордер у брзом бријању може непрекидно да се обрије за 15 секунди.

У белгијском граду Нивелу сваке године приређује се утакмица у — једењу торта. Последњег пута победник је био Жан Фулби који је за 72 минута појео пет торта! Тиме је он оборио рекорд Андреа Жиљеа који је пре седам година појео четири и по торта. Ни до данас није оборен рекорд неког Сема Харта из Флориде који је, још 1920. године, за 168 минута појео 168 банаана. Учесници оваких такмичења често после победе морају право у — болницу.

Недавно је у Француској био постављен још један необичан рекорд. Играчи на жици Емил Рохатен и његова супруга ходали су по жици, разапетој на висини 15 метара, 174 часа и 5 минута. Они су чак и спавали на жици: док је једно од њих спавало, друго се старало да се сачува равнотежа. Маратонска „игра“ била је прекинута тек када је жена изгубила свест те је Рохатен морао да је снесе на земљу.

Колико се може издржати без сна? Победник у такмичењу неспавања одржаном у америчком граду Сан-Антонио није спавао 150 часова. Да би остао будан, он је за то време попио 40 паклица цигарета и попио 287 шоља кафе. Ипак, убрзо је своју титулу шампиона у неспавању морао да препусти другом рекордеру. Дејвид Хант из америчког града Цексонвила није спавао 225 часова, то јест један час више од 10 дана и ноћи.

И брзина којом неко може да поједе главицу лука може да буде повод за такмичење. Оваква утакмица била је организована у енглеском граду Њукасл на Тајну. Сваки од петорице учесника добио је по велику главицу црног лука у коју је

како се тврди, одржао најдужи политички говор: трајао је више од 29 часова.

А ко је написао најдуже писмо на свету? Према последњим званичним подацима то је амерички војник Џорџ Кенингем који је за 18 дана написао својој жени писмо дугачко преко 26 метара.

С времена на време у свету се приређују такмичења пушача на лулу. Такмичари се тада труде да што дуже пуше једну лулу дувана. Светски рекорд у томе држи Холанђанин Каганаар. На међународном такмичењу пушача он је успео да једну лу-

Ко може дуже од осталих да „млати језиком“? Рекорд у причању држи Ирац Шихин. На такмичењу брбљиваца одржаном 1955. године у енгле-

води код неких људи до тамњења кристалина и ослепења. Да се то не би догодило амерички офталмолог др Вилијам Стоун ставља рожњачу од пластичне материје. Хирург није ништа препустио случају: ако се укаже потреба да се пластична рожњача замени, она се једноставно уклања јер је причвршћена помоћу завртња. Најзад, ако очна течност потамни може се заменити нарочитим прозирним тестом или силиконом.

Уместо оштећених ушију могу да се ставе протезе од пластичне материје. Кожа их постепено прекрије тако да оне у потпуности личе на природне уши. Недавно је у Кини пронађен начин да се чак и кожа која је изгорела или у већој мери оштећена замени вештачком. Удови се такође могу у потпуности или делимично заменити. Наместо мртвих костију могу се ставити одговарајући делови. Тако се данас може заменити бутна кост, мишићна кост од лакта до рамена а уместо поломље-

ног колена или лакта стављају се одговарајући зглобови од виталијума.

Захваљујући великом напретку хирургије, хемије и кибернетике данас се све сложеније ради и на замени врло сложених органа као што су срце, бубрези, плућа. Може се слободно рећи да није дале ко дан када људи неће ићи код лекара да се лече него ће на вратима ординације рећи: „Докторе, дошао сам на поправку!“

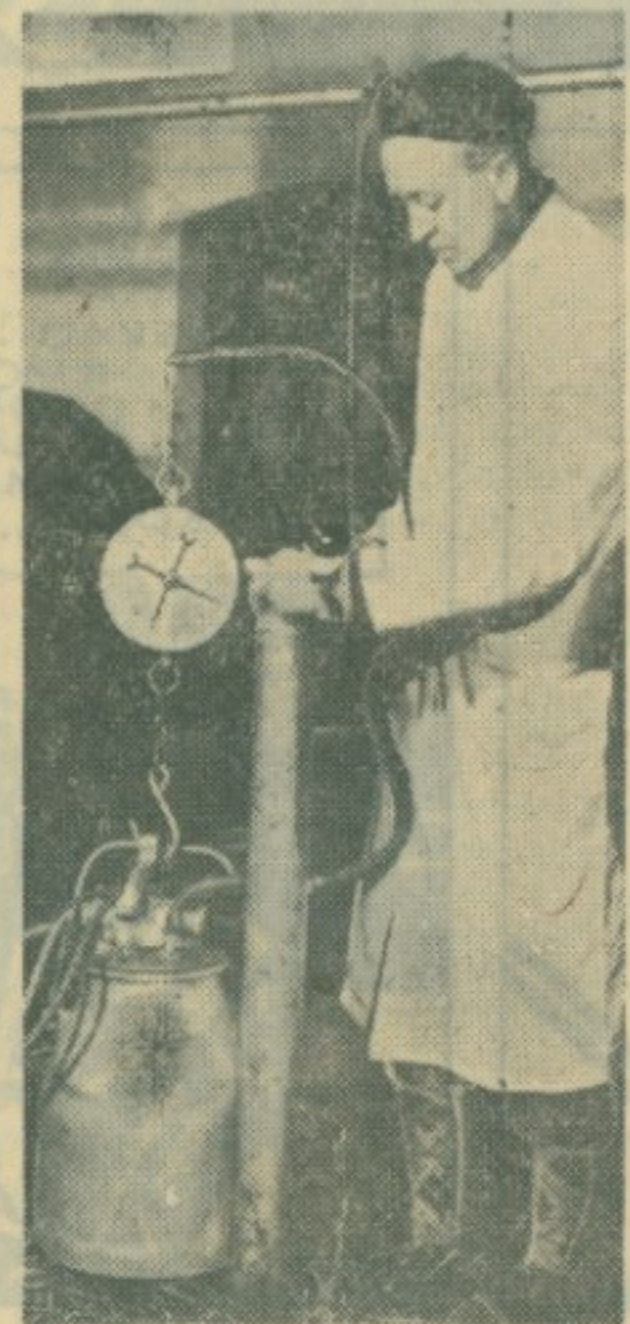
Тако се већ данас лече аневриزم аорте. То су ценови који се образују на краним судовима услед чега они могу сваког тренутка да се распру и проузрокују смрт. Та ко рећи до јуче болесници од аневризма били су осуђени на брзу смрт. Захваљујући доктору Бекију из Хјустона крвни суд од дакрона може да замени оштећену аорту и спасе болесника. Таква операција недавно је спасла живот војводи од Виндзора. Помоћу делова вештачких крвних судова који се ставе уместо оштећеног природног може да се спречи зачепљење судова згрушавањем крви и болесник спасе од гангрене. Данас се готово сви крупни крвни судови могу заменити.

Велики напори се улажу да се замене поједини оштећени делови срца па чак и да цео орган уступи место неком вештачком механизму. Оштећене срчаних нерава услед чега долази до споријег куцања па и привременог престанка рада срца данас се лечи помоћу електричног стимулатора који подстиче срце да нормално откуцава 70 до 80 пута у минути. Само у Америци више стотина људи живи захваљујући тим сићушним апаратима званим пейсмејкер чије сићушне живине батерије уграђене под кожу функционишу годину дана без прекида.

Нарочито осетљиви делови срца су залисци. Бројна оболела која проузрокују њихово оштећење могу довести до кобних последица. Стога хирурзи праве протезе које замењују оштећене залиске. Уместо првобитних вештачких срчаних залиста од синтетичких материја које организм

не подноси најбоље, недавно је амерички лекар Стар произвео залиске који не личе на природне већ су налик на праве мале машине. Они садрже покретну куглу која прати притицање и отицање крви а смештена је у нарочити метални кавез. Захваљујући оваквим залискима 80 одсто срчаних болесника, који су некада били осуђени на смрт, данас живе готово нормално. Вештачко срце још није начињено, али су експерименти у току. Пнеуматичко срце др Колфа функционисало је 24 часа у грудном кошу једног вола а помоћу сличног система доктор Бухерт је постигао одличне резултате код ласа. Најзад, ту је и Јапанац Кукихики који предлаже срце које би функционисало помоћу атомске енергије.

КАД КРАВА ПОМИРИШЕ БЕЛИ ЛУК

Понеки пут деси се да осетимо врло непријатан укус односно мирис млека а не знамо

Јесте ли већ пуши га...

... многе врсте бактерија толико су отпорне на високе температуре да лако издрже и топло ту од 100 Целзијусових степени.

... кит може да издржи у води без дисања око сат и по.

... три америчка научника покушала су да утврде старост ледених брегова на тај начин што су проучавали ваздушне мехуриће образаване приликом настајања ледника. На тај начин они су утврдили да су два од шест лед-

них брегова које су воделе струје донеле у Хадзонов залив стари преко милион година.

... злато, а у последње време и гвожђе и други метали, могу се раставити у танке плоче прозирне као стакло. Такве плоче „дебеле“ су једва један стохмилити део милиметра.

... појава да биљке усављају помоћу коре на воду а с њом и минералне соли је — хемијски узето — осмоза.

Мале биљке развијају при томе снагу која би се могла измерити са 5 до 11 атмосфера; код водених биљака та снага износи 17—24, а пред свима се на челу налазе печурке с притиском од 157 атмосфера.

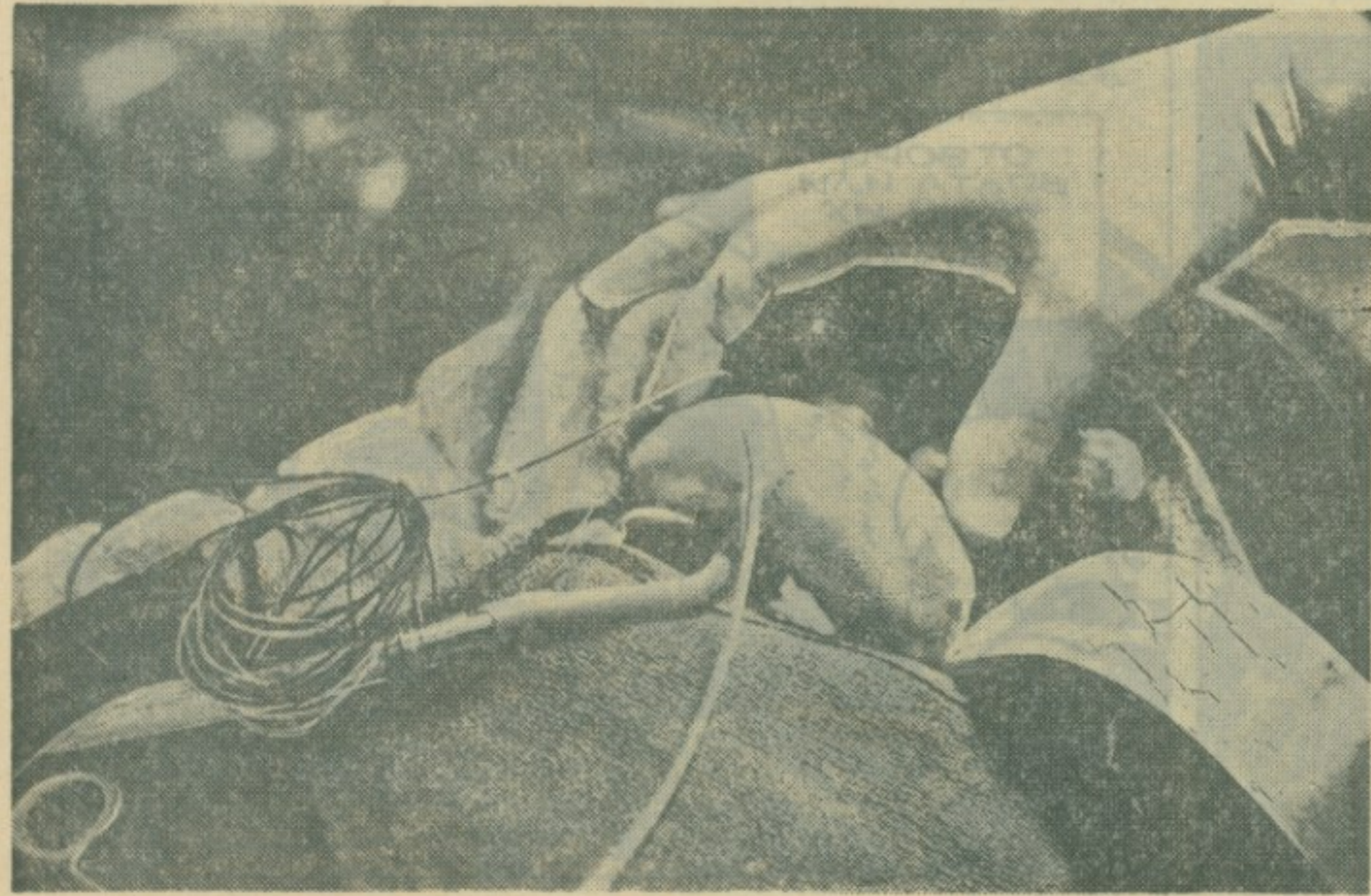
ЧОВЕК ОД РЕЗЕРВНИХ ДЕЛОВА

Мало је познато да се зна тачан део људских органа, поготову оних једноставнијих, већ данас може заменити. То са нарочитим успехом користе жене. Оне данас носе вештачке трепавице, ноште, косу, груди, па чак и пете.

У трговинама неких технички развијених земаља могу се наћи поред ноктију од пластичне масе и вештачки зуби боје и облика по избору, јакни и некваљиви, који се могу усадити у вилицу наместо природних. Ако вилице претрпе теже оштећење или откажу

послушност уместо њих се може усадити изврсна замена од неоксидишућег метала или синтетичке смоле. Деси ли се да дете несрећним случајем прогута камену соду која му сагори део једњака, овај се може заменити вештачким од еластичног најлона.

Особо оболеле од очне болести катаракте биле су раније осуђене да, услед тамњења кристалина у оку, ослепе. Данас се оне могу подвргнути операцији која замењује кристалин нарочитим стаклом. Калемљење рожњаче, које се већ дуже време примењује, до

КАРДИОЛОЗИ СМАТРАЈУ ДА ЋЕ УСКОРО МОЋИ ДА НАЧИНЕ ВЕШТАЧКО СРЦЕ КОЈЕ БИ МОГЛО ДА ЗАМЕНИ ЉУДСКО. НА ОВОЈ СЛИЦИ СЕ ВИДИ КАКО ЈЕДАН ЛЕКАР У АМЕРИЧКОЈ БОЛНИЦИ НА УНИВЕРЗИТЕТУ ВЕЛДОР УСАЉУЈЕ ВЕШТАЧКО СРЦЕ У ГРУДНИ КОШ ЈЕДНОГ ПСА

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

